

SAMEN WERKEN AAN EEN LEEFBAAR VEERE

CDA VEERE

2018 - 2022

Inhoudsopgave

Voorwoord	4
Wat je kiest doet er toe	7
1. Sterke samenleving	9
1.1. Samenlevingsgericht werken	9
1.2. Dienstverlening gemeente	9
1.3. Doe mee	11
1.4. Verenigingen en vrijwilligers	11
1.5. Meer ruimte, minder knellende regels	12
1.6. Betaalbare en duurzame verenigingsgebouwen	12
1.7. Bewegen voor leefbaarheid en welzijn	12
1.8. Veere sportief en gezond voor inwoners en toeristen	13
1.9. Veerse buitenruimte voor ontmoeten en bewegen	14
1.10. Bereikbaarheid	14
1.11. Goed openbaar vervoer, ook in het buitengebied	14
1.12. Verkeersveiligheid	15
1.13. Voldoende betaalbare woningen	16
1.14. Nieuwe Toekomst voor kleine kernen	17
2. Zorg voor elkaar	19
2.1. Omzien naar elkaar	19
2.2. Preventie	19
2.3. Ondersteuning door gemeente	20
2.4. Persoonlijke kracht	20
2.5. Passende voorzieningen	20
2.6. Mantelzorg	21
2.7. Aanpak eenzaamheid	21
2.8. Ouderen	22
2.9. Samenwerking met professionals	22
2.10. Financiën	22
2.11. Eigen Bijdragen	23
2.12. De menselijke maat centraal	23
2.13. Organisatie	23
2.14. Cliëntparticipatie	23
2.15. Regeldruk in de zorg	24
2.16. Werk en participatie	24
2.17. Werk	24
2.18. Armoede	25

3. Familie en gezin	26
3.1. Gezinnen	26
3.2. Kindvriendelijke buurten	26
3.3. Onderwijs	27
3.4. Samen met maatschappelijke organisaties	28
3.5. Geloofsgemeenschappen	28
3.6. Verenigingen	29
3.7. Lokale toegang tot zorg	29
3.8. Drempel omlaag	30
4. Waarden & traditie	31
4.1. Lokale eigenheid	31
4.2. Kunst- en cultuurbeleid	31
4.3. Cultureel Erfgoed	32
4.4. Erfgoed en Omgevingsplan	33
4.5. Veiligheid in de Buurt	33
4.6. Burgerschap	35
4.7. Democratische legitimiteit en bestuurlijke nabijheid	36
4.8. Integratie	36
4.9. Gemeentelijke samenwerking	37
4.10. Zondagsrust	38
5. Eerlijke economie en Werkgelegenheid	39
5.1. Inleiding	39
5.2. Toerisme en recreatie	39
5.3. Digitale Agenda	40
5.4. Detailhandel en Bedrijven	40
5.5. Ruimte geven	41
5.6. Kansen benutten	41
5.7. Land- en (glas)tuinbouw	42
5.8. Omgevingskwaliteit koesteren	42
5.9. Duurzaamheid	42
5.10. Van onderop	43
5.11. Energietransitie	43
5.12. Mobiliteit	44
6. Gezonde Gemeentefinanciën	45
6.1. Toeristenbelasting	45
6.2. Leefbaarheidsbijdrage	45
6.3. Bedrijven Investerings Zone (BIZ)	45
6.4. Innovatiefonds	46
6.5. Zeelandfonds	46
6.6. Sparen en weerstandsvermogen	46
6.7. Transparantie	46
6.8. Grondexploitatie	46
7. Omgevingswet	47

Voorwoord

Voor u ligt het verkiezingsprogramma van het CDA-Veere 2018-2022.

Het is met zorg samengesteld en doorgesproken met een groot aantal inwoners van de gemeente Veere. Met dit programma wil het CDA-Veere de komende vier jaar een positieve bijdrage leveren aan de ontwikkeling van de gemeente Veere en het welzijn van de inwoners.

Dit programma is geschreven vanuit een analyse die aangeeft wat er nodig is voor de toekomst. Daaraan is een centraal thema ontleend, dat richting geeft aan ons politiek handelen. Dit programma is niet bedoeld als blauwdruk voor de toekomst. De toekomst willen we namelijk samen maken met andere politieke partijen en vele belanghebbenden. Om onze visie concreet te maken hebben we regelmatig 'Veerse voorbeelden' opgeschreven. Die voorbeelden zullen richtinggevend zijn voor onze inbreng in de raad en-als dat aan de orde is- in het college van burgemeester en wethouders.

Het centrale thema van het CDA-Veere bij de gemeenteraadsverkiezingen in maart 2018 is:

Samen werken aan een leefbaar Veere

Als u iets in de media over de gemeente Veere verneemt, is dat meestal positief.

Inwoners van Veere zijn doorgaans tevreden en gelukkig, er is relatief weinig werkloosheid, financieel gaat het goed met de gemeente, de woonlasten zijn laag, de fysieke en sociale veiligheid is op orde, de woonomgeving is aantrekkelijk en de sociale samenhang in de kernen is sterk.

Als dat algemene beeld van de gemeente Veere klopt, kan men zich afvragen welke uitdagingen een verkiezingsprogramma voor onze gemeente Veere nog biedt.

Dat is toch veel meer dan u op het eerste gezicht zou denken. Zeker, het gaat goed met de inwoners van onze gemeente. Op de korte termijn zijn er weinig zorgen. Toch is er op de wat langere termijn een aantal grote ontwikkelingen en uitdagingen die grote impact kunnen hebben op onze gemeente en de inwoners. We staan op de drempel van een nieuw tijdperk. Het CDA-Veere ziet daarin op de langere termijn vooral kansen. Wij willen daar in het voorliggende programma op anticiperen. De lange termijn visie hebben we voor de meer korte termijn uitgewerkt in de Veerse voorbeelden. Vooral daar liggen nu voldoende kansen en mogelijkheden voor doorontwikkeling.

Kijkend naar de langere termijn zien wij vijf grote thema's die de rode draad vormen van ons verkiezingsprogramma.

1. De leefbaarheid in de Veerse kernen

De dertien kernen verschillen sterk van elkaar. Eén kenmerk hebben ze evenwel allemaal gemeenschappelijk; de leefbaarheid is er goed. Het CDA-Veere wil dat zo houden en zo mogelijk versterken. De bevolkingsopbouw verandert. Het aantal jongeren daalt en het aantal ouderen stijgt. Er worden nu minder kinderen geboren dan tien tot vijftien jaar geleden. Daarnaast trekken veel jongeren na hun studietijd weg, volgen buiten de provincie studies, vinden daar werk en socialiseren buiten Zeeland. Die trend zet zich door als we niets doen. Wij zien een uitdaging om jongeren sterker aan ons te binden door voldoende nieuwe betaalbare woningen te realiseren, mogelijkheden te bieden kleinschalige werkgelegenheid

op te zetten of verbindingen te leggen met opleidingsinstituten die opleiding en stage in Zeeland combineren. Door de kernen te voorzien van uitstekende en betaalbare voorzieningen, wordt het erg aantrekkelijk om in de gemeente Veere te blijven wonen en werken. Goede basisscholen in de kernen zien wij als belangrijke voorzieningen voor jonge gezinnen om zich in Veere te blijven vestigen. Met het realiseren van een aantal nieuwe multifunctionele accommodaties krijgt een aantal basisscholen een belangrijke kwaliteitsimpuls.

Die voorzieningen zullen ook gericht zijn op een steeds grotere groep ouderen. Daarvoor zetten wij sterk in op goede zorgvoorzieningen die het zelfstandig kunnen blijven wonen ondersteunen. Activiteiten voor ouderen in de multifunctionele accommodaties in de kernen in combinatie met goed Openbaar Vervoer en uitstekende thuiszorgmogelijkheden, moeten ouderen daarvoor de mogelijkheid bieden. Daarnaast willen wij extra geld uittrekken om de sociale en fysieke veiligheid in de kernen te waarborgen.

2. De energietransitie

De energietransitie stelt ons voor grote uitdagingen. Binnen afzienbare tijd moeten fossiele brandstoffen plaatsgemaakt hebben voor hernieuwbare energie. In onze gemeente liggen daarvoor grote kansen. We hebben zon, wind en water om zelf energie op te wekken. Het moet mogelijk zijn om binnen enkele decennia volledig in onze eigen energiebehoeften te voorzien. Door anders te bouwen, anders te leven, onze mobiliteit anders te organiseren en de gezamenlijke energiebehoefte drastisch te verminderen, kunnen we lokaal helpen de klimaat doelstellingen van Parijs dichterbij te brengen. We willen het voor inwoners financieel aantrekkelijk maken om daaraan een bijdrage te leveren. In dit programma gaan wij daarop in. Onze ambitie gaat verder dan energie alleen. Wij zetten ons in voor een circulaire economie. Dat betekent dat afval de grondstof moet vormen voor nieuwe producten. Toegepaste bouwmaterialen, willen wij hergebruiken.

3. Visie op toerisme

Het toerisme is een belangrijke economische motor van de gemeente Veere. Vakantieviereën in Zeeland en specifiek in de kustgemeente Veere is enorm in trek. We zien het aantal overnachtingen jaarlijks licht toenemen en het aantal dagjesmensen bij warme stranddagen explosief stijgen. Toeristen ontdekken dat in de gemeente Veere niet alleen prachtige strandvakanties te houden zijn, maar krijgen ook steeds meer oog voor het kapitale Walcherse landschap. Mogelijkheden om te bewegen en te sporten en door inspanning in de natuur tot rust te komen winnen sterk aan populariteit. Dat vraagt om een herbezinning op het toeristisch product. Het kustlandschap mag niet verder aangetast worden door nieuwe bebouwing en het middengebied moet zijn open karakter behouden. Het karakteristieke DNA van de verschillende kernen willen we versterken. Het is niet verstandig steeds nieuwe accommodaties van hetzelfde te realiseren maar meer te sturen op versterking van de kwaliteit van het bestaande. Innoverende vormen van bijvoorbeeld cultuurtoerisme, gezondheidstoerisme hebben onze sympathie. Daardoor vindt ook een betere spreiding van toerisme over het jaar plaats. Dat maakt het werken in de sector minder seizoen afhankelijk en dus aantrekkelijker.

Het CDA-Veere vindt het wel belangrijk dat de huidige toeristische capaciteit behouden moet blijven. We zien kansen om het toerisme te benutten bij het openhouden van de voorzieningen in de kernen.

Door ons te richten op een hoge kwalitatieve standaard voor het toerisme voorkomen we massatoerisme. Graag verwelkomen we toeristen die waarde hechten aan een kwalitatief hoogstand toeristisch product en onze omgeving naar waarde weten te schatten. Dat betekent inzetten op kwaliteitsverbetering van bestaande accommodaties, terughoudend omgaan met uitbreiding, de toeristische infrastructuur van de gemeente verbeteren en innovatief toerisme bevorderen. Wij willen deze visie met alle belanghebbenden in deze periode ontwikkelen en als bouwsteen gebruiken bij het Omgevingsplan.

4. Naar een nieuwe samenleving

In onze tijd gaan veranderingen snel en volgen elkaar in hoog tempo op. Door al die veranderingen kondigt zich een nieuw tijdperk aan. Omdat de samenleving verandert, veranderen de gemeente en onze inwoners mee.

Het tijdperk dat een gemeentelijke overheid allesbepalend is, ligt achter ons. Het idee van de maakbare samenleving is achterhaald. Een kenmerk van het nieuwe tijdperk is een samenleving die we samen met anderen maken en onderhouden. We zullen vaker gaan zien dat burgers dingen regelen zonder de gemeente.

In de toekomst zal naar verwachting de invloed van grote instituties kleiner worden, centrale sturing zal vaker plaats maken voor decentrale sturing en verhoudingen zullen veranderen van verticaal naar horizontaal. Het CDA - Veere is van mening dat de gemeente Veere partners zal moeten zoeken als zij iets bereiken wil. Dat geldt ook andersom; de gemeente Veere als partner van de samenleving. De gemeente moet de voorwaarden scheppen dat inwoners, ondernemers en de gemeente kunnen samenwerken. De belangenoriëntatie moet verschuiven van het -ik- naar het -wij-.

De rol van de gemeente moet daarop aansluiten en de ambtelijke organisatie moet zich daarop gaan instellen. Als partner van inwoners en ondernemers gaan we samen werken en doen wat nodig is voor een waardevolle samenleving. Het CDA - Veere vindt daarom dat de gemeente bij veel nieuwe ontwikkelingen een partner moet zijn vanuit de rol van hoeder van het publieke belang. Wij zijn ervan overtuigd dat deze aanpak de leefbaarheid versterkt. De nieuwe Omgevingswet zal dat patroon een juridische verankering geven.

5. Een sterke gemeente

Deze thema's kunnen uit de verf komen als Veere een bestuurskrachtige gemeente blijft. Vanzelfsprekend verwachten wij van de gemeente Veere dat zij haar primaire taken zoals de inrichting van de openbare ruimte, de openbare voorzieningen, de handhaving, de dienstverlening, de onderwijshuisvesting en de zorg zeer goed uitvoert.

Deze thema's vormen in samenhang onze visie en klinken door in ons programma. Concretisering vindt plaats in de 'Veerse CDA voorbeelden'.

Erik Joziasse

voorzitter bestuur CDA Veere

Wat je kiest doet ertoe

Het CDA-Veere is een lokaal georiënteerde politieke partij die dezelfde algemene uitgangspunten hanteert als het landelijke CDA.

Die algemene uitgangspunten vertaalt het CDA-Veere in een specifiek Veers programma met daaraan ontleende actiepunten in de vorm van Veerse voorbeelden. De lokaal verankerde kandidaten die het CDA-Veere vertegenwoordigen, hanteren die uitgangspunten met overtuiging.

Met dit programma hebben wij een gemeenschap voor ogen waarin iedereen mee kan doen, nu en ook de komende generaties.

In het voorliggende programma klinken, naast de zojuist gepresenteerde visie, ook de algemene uitgangspunten van het landelijke CDA nadrukkelijk door. Het gaat om; rentmeesterschap, gespreide verantwoordelijkheid, publieke gerechtigheid en solidariteit.

Rentmeesterschap

Dat begrip is ontleend aan de bijbel. Het duidt op het verantwoord beheren van de aarde. Als inwoners van Veere dragen we een grote verantwoordelijkheid voor onze natuurlijke omgeving. De zee, de stranden, de duinen, het bos, de weilanden, de akkers, de dorpen, de lucht en het grondwater zijn essentieel om te leven. Het is van groot belang daar heel zuinig mee om te gaan. Wij mogen die elementen gebruiken, maar we hebben de verantwoordelijkheid ze schoon en onbedorven door te geven aan onze kinderen en de generaties die na ons komen. Dat uitgangspunt geeft het programma van het CDA-Veere een fors accent op duurzaamheid.

Gespreide verantwoordelijkheid

Dat is onze visie op de verhouding samenleving, markt en overheid. De gemeente is niet de partij die alles van bovenaf regelt, vanuit een soort almachtige probleemoplossende rol. Op deze manier is de samenleving niet maakbaar. Het CDA-Veere wil doelen bereiken door met burgers, ondernemers en gemeente samen te werken vanuit onderscheiden rollen. De gemeente Veere en de marktpartijen zijn in onze visie dienstbaar aan de samenleving. Door initiatieven vanuit de samenleving serieus te nemen, mensen actief bij besluitvorming te betrekken, verantwoordelijkheid te geven en constructief samen te werken, zal het vertrouwen in de democratie weer toenemen.

Publieke gerechtigheid

Het CDA-Veere staat pal voor de rechtstaat als onmisbare voorwaarde voor menselijke waardigheid. Wij willen een betrouwbare gemeente die duidelijke grenzen stelt en mensen zekerheid geeft. Dat kader moet anderzijds voldoende ruimte bieden voor innovatie, vernieuwing en ontwikkeling.

Solidariteit

Wij streven naar een samenleving waarin mensen tot hun recht komen omdat ze zoveel mogelijk op eigen benen kunnen staan. Dat is niet voor iedereen weggelegd. Dat mag niet leiden tot het aan hun lot overlaten van sommige mensen. Wie geraakt is door het lot van een ander, zal in beweging komen om al dan niet met hulp van de gemeente Veere, mensen hulp en steun te bieden. Als samenleving dragen we gezamenlijke verantwoordelijkheid mensen die hulp nodig hebben te ondersteunen. Ook de gemeente Veere draagt verantwoordelijkheid voor de zorg voor ouderen, zieken en gehandicapten die over onvoldoende eigen middelen of netwerken beschikken.

Met deze uitgangspunten in het hoofd, maakt CDA-Veere keuzes voor versterking van de lokale samenleving die we door willen geven. Dat geldt ook voor het werken aan een **eerlijke economie**. Veel ondernemers werken in onze gemeente in de toeristische branche en verdienen doorgaans een goede boterham. Het CDA-Veere wil dat ondernemers verantwoord omgaan met onze omgeving en de natuur, mensen met afstand tot de arbeidsmarkt een eerlijke kans geven en een bijdrage leveren aan het leefbaar houden van onze kernen. Wij noemen dat maatschappelijk verantwoord ondernemen.

Het voorliggende programma is gerangschikt in zes inhoudelijke thema's:

- 1. Sterke samenleving**
- 2. Zorg voor elkaar**
- 3. Familie en gezin**
- 4. Waarden en traditie**
- 5. Eerlijke economie**
- 6. Gezonde gemeentefinanciën**

Tot slot geven wij kort onze visie op de nieuwe **Omgevingswet, hoofdstuk 7**.

1. Sterke samenleving

Het CDA-Veere wil de komende jaren blijven werken aan de versterking van de leefbaarheid in onze kernen en buurten. We werken aan een samenleving waar alle mensen zich veilig en thuis voelen, omdat ze weten dat er altijd iemand is die naar hen omkijkt. Niemand staat er alleen voor. Een sterke samenleving van betrokken gemeenschappen is gebouwd op saamhorigheid en gedeelde verantwoordelijkheid en geeft mensen directe invloed op hun eigen leefomgeving. De gemeente Veere is bovenal dienstbaar aan inwoners, bedrijven en organisaties. Een sterke samenleving laat meer ruimte voor eigen keuzes. Dat betekent minder regels van bovenaf en meer zeggenschap voor inwoners zelf.

1.1 Samenlevingsgericht Werken

Het CDA-Veere gelooft dat de samenleving en niet de overheid centraal moet staan. Dat vraagt van onze gemeente een actieve houding om de samenleving krachtig en vitaal te maken. De gemeente is allereerst een ondersteuner van de eigen initiatieven en voorkeuren van mensen. In een betrokken samenleving nemen mensen met elkaar initiatieven om problemen op te pakken. De gemeentelijke organisatie moet daarbij dienstbaar en betrouwbaar zijn en ruimte bieden aan die initiatieven. Ook als daarvoor eigen regels moeten wijken. In een steeds complexer wordende samenleving kunnen problemen alleen worden opgelost door samenwerking.

1.2 Dienstverlening Gemeente

Een eerste fundament voor een krachtige en vitale samenleving is een vraag gestuurde houding van de zijde van de gemeente. Van ambtenaren en bestuurders verwachten wij dat ze actief in gesprek gaan op de plaatsen waar de mensen vragen hebben.

Het CDA-Veere staat voor een gemeente die zo dicht mogelijk op de samenleving zit en de samenleving voldoende ruimte geeft.

Initiatiefnemers moeten de mogelijkheid hebben van de gemeente Veere een dagdeel een ambtenaar te lenen om plannen en initiatieven af te stemmen op gemeentelijk beleid of regelgeving.

Voor de levering van producten en diensten van de gemeente staan wij een voorspelbaar dienstverleningsconcept voor. Die dienstverlening verloopt via goed doordachte, vaste procedures en de termijnafhandeling is zo kort mogelijk. Van ambtenaren verwacht het CDA-Veere een hoge mate van professionaliteit en responsiviteit.

De gemeente is tegelijkertijd de hoeder van het publieke belang. Vanuit de zelfde grondhouding van een goede dienstverlening is een krachtig en tijdig -nee- belangrijk als initiatieven indruisen tegen het publieke belang of de bestaande regelgeving.

Veerse CDA voorbeelden:

- Een bereikbaar gemeenteloket, dat ook buiten kantoortijden open is en waar veel zaken digitaal geregeld kunnen worden. Tegelijkertijd blijft het mogelijk persoonlijk en telefonisch contact te hebben met de gemeente. Werken op afspraak heeft de voorkeur.
- Het CDA – Veere vindt een digitale dienstverlening naar en voor de bedrijven belangrijk .

- Analoge dienstverlening voor hen die geen internet hebben, moet mogelijk blijven.
- Het CDA – Veere vindt dat de gemeente een onderzoek moet instellen naar de mogelijkheid om producten en diensten thuis aan te bieden.
- Ook de gemeente Veere maakt deel uit van een sterk veranderende samenleving, waarin de steeds verdere digitalisering van de informatievoorziening een van de belangrijkste ontwikkelingen is. De internettechnologie biedt kansen om te komen tot steeds meer op maat gesneden, persoonlijke online dienstverlening die goed, gemakkelijk, veilig en snel is. Hierin willen we de komende jaren flinke stappen zetten.
- De gemeenten in Zeeland hebben doorgaans sterk van elkaar verschillende digitale infrastructuren. Daardoor is efficiënt dataverkeer tussen gemeenten moeilijk. Het CDA-Veere wil hierin verbetering brengen.
- Wij willen een gericht aanspreekpunt voor specifieke doelgroepen (ondernemers, verenigingen) waar zij met al hun vragen over gemeentelijke dienstverlening terecht kunnen.
- De dienstverlening van de gemeente Veere moet dóór ontwikkelen naar een excellent niveau.
- De mogelijkheid bieden voor een dagdeel een ambtenaar te lenen om mee te denken bij nieuwe ideeën, plannen of initiatieven.
- CDA-Veere wil dat de gemeente het aantal klachten en bezwaren van inwoners terugbrengt en afhandeling daarvan adequaat maakt.
- Het lerend vermogen van de organisatie versterken. Een gegronde klacht of bezwaar is meestal goede input voor een reflectie op het handelen.
- Kosten voor overheidsdiensten (leges) zijn in principe kostendekkend. Maar wij willen ze wel zo laag mogelijk houden.
- In alle kernen wil het CDA-Veere multifunctionele gebouwen realiseren, waarin mensen elkaar kunnen ontmoeten door deel te nemen aan activiteiten (onderwijs, cultuur, sport, welzijn, zorg, en dergelijke). In sommige kernen kan dat door gebruik te maken van bestaande accommodaties. In andere kernen zullen nieuwe accommodaties nodig zijn, omdat de gebouwen niet zijn aan te passen aan de behoeften in de kernen.
- Dorps- en stadsraden ziet het CDA-Veere als cement voor de samenleving. Deze raden wil het CDA-Veere ondersteunen met een kern-ambtenaar die samen met andere maatschappelijke organisaties en de ondernemersvereniging kan werken aan versterking van de leefbaarheid van een kern. Deze raden krijgen een jaarlijks budget, maar kunnen daarnaast een leefbaarheidsbijdrage aanvragen om de doelen uit het dorps- of stadsplan te realiseren.
- Het op niveau brengen van de juridische expertise van het gemeentelijk apparaat.
- Het screenen van verordeningen, bestemmingsplannen en regels op juridische inconsequenties, waardoor procederen tegen de gemeente minder lonend wordt.
- In het gemeentehuis is nu naast het gemeentelijk apparaat ook ruimte beschikbaar voor medewerkers van het VVV en van Porthos. Ook andere organisaties zijn welkom als er plaats beschikbaar is. Daarnaast zijn er regelmatig tentoonstellingen van Veerse kunstenaars. In de hal staan opstellingen waarin mensen rustig met elkaar kunnen overleggen en kunnen inloggen op het wifi-netwerk. Op deze manier is het gemeentehuis steeds meer een huis van de gemeente. Het CDA-Veere vindt dat een goede ontwikkeling die de afstand tussen gemeente en samenleving verkleint.

1.3 Doe Mee

Veere heeft dertien verschillende dorps- en stadskernen met elk een eigen unieke identiteit. Deze kernen vormen de basis voor de leefbaarheid van de gemeente. Veel burgers voelen zich betrokken bij hun kern of wijk en zetten zich daar vrijwillig voor in. Ze doen vrijwilligerswerk, organiseren schoonmaakacties, beheren een dorps huis, kopen collectief zonnepanelen in of ze richten een lokale zorgcoöperatie op. Zo verbeteren ze de leefbaarheid van de straat en van de kern. De bewoners bepalen door hun actieve inzet voor een groot deel het gezicht van onze gemeente. Die actieve inzet van vrijwilligers bij een groot scala aan initiatieven maakt dat Veere een energieke samenleving is.

Dat wil het CDA-Veere graag behouden en zo mogelijk verder uitbouwen. De gemeente is er voor inwoners, ondernemers en organisaties. Actieve burgers willen niet dat de overheid alles voor hen oplost met een standaardoplossing, maar vragen om maatwerk en een overheid die met hen meedenkt. De gemeente moet haar handelen veranderen in 'zorgen dat' in plaats van 'zorgen voor'. Al met al ontstaat er zo een nieuwe samenwerking tussen burgers en overheid met nieuwe onderlinge verhoudingen en werkwijzen. Voorwaarde is dat er duidelijkheid is over de rol en de verantwoordelijkheid van de gemeenteraad en die van inwoners. Het CDA-Veere wil daarvoor een voorstel indienen bij de nieuwe raad om een participatieplan te maken. Daaruit moet blijken op welke terreinen participatie kan plaatsvinden, welke rol de raad heeft, wat de experimenteeruimte is voor nieuwe vormen van lokale democratie en welke criteria er gelden als voorwaarden voor het verlenen van kredieten.

Veerse CDA voorbeelden:

- Het CDA – Veere wil dat initiatiefnemers worden ondersteund met tijd en deskundigheid uit de ambtelijke organisatie;
- Een apart loket instellen waar maatschappelijke initiatiefnemers ondersteuning kunnen krijgen;
- Middelen beschikbaar stellen als startkapitaal;
- Alternatieve financieringswijzen en bekostigingsmodellen aandragen;
- Wet- en regelgeving en gemeentelijk beleid zoveel mogelijk flexibel toepassen;
- Actief initiatieven in de samenleving in kaart brengen via ketenpartners en bewonersorganisaties;
- In samenwerking met burgers, bedrijven en organisaties actief zoeken naar win-win situaties;
- Voor de grote maatschappelijke uitdagingen zoals zorg, leefbaarheid, werkgelegenheid, ruimtelijke ordening, openbare voorzieningen zal de gemeente in samenspraak met burgers en bedrijven een visie ontwikkelen..

1.4 Verenigingen en Vrijwilligers

Vrijwilligers, mensen die zich met hart en ziel inzetten voor een ander, vormen een onmisbare schakel in de binding en leefbaarheid van onze kernen. We zouden graag zien dat vrijwilligers(organisaties) publieke taken overnemen en nieuwe vormen bedenken van dienstverlening voor hun gemeenschap. Mondjesmaat komt dit op gang, financieel mogelijk gemaakt door een leefbaarheidsbijdrage van de gemeente Veere of door middel van privatiseringsafspraken voor sportaccommodaties. Deze positieve ontwikkeling verdient ondersteuning door onnodige regels te schrappen. De gemeente kan veel doen om vrijwilligerswerk makkelijker en leuker te maken.

1.5 Meer Ruimte, Minder Knellende Regels

De gemeente moet de randvoorwaarden creëren waaronder het brede vrijwilligerswerk kan floreren, ook binnen de ruimte van wet- en regelgeving.

Veerse CDA voorbeelden:

- Wij willen de regels voor onkostenvergoeding van vrijwilligers versoepelen en de administratieve lasten verminderen zodat ze niet terechtkomen in onbegrijpelijk papierwerk, trage procedures en kosten.
- De verklaring omtrent gedrag (VOG) voor vrijwilligers die werken met minderjarigen willen wij gratis maken met zo min mogelijk knellende regels.
- Daarbij bepleit het CDA – Veere wij in het bijzonder het soepel omgaan met evenementenvergunningen daar waar vrijwilligers- en verenigingsactiviteiten in het verlengde liggen van alledaagse (vergunningsvrije) activiteiten, zoals bij een concert in een kerk.
- Ondersteun deskundigheidsbevordering. Het CDA – Veere wil ervoor zorgen dat er netwerken ontstaan waar vrijwilligers ervaring en kennis kunnen uitwisselen zonder voor te schrijven 'hoe het moet'. Wij kiezen voor een persoonlijke benadering. Via het verenigingssteunpunt helpen wij verenigingen bij het 'matchen' van vraag en aanbod of het aanbieden van specifieke opleidingen voor vrijwilligers via de Stichting Welzijn Veere.

1.6 Betaalbare en Duurzame Verenigingsgebouwen

Voor veel verenigingen zijn de lasten van hun accommodatie een belangrijke kostenpost. Tegelijkertijd is een goed gebouw voor de (sport)vereniging van groot belang voor het goed functioneren. Door de gebouwkosten voor verenigingen laag te houden, blijft het betaalbaar voor zoveel mogelijk leden om deel te nemen aan activiteiten. Het CDA-Veere zet in op het verduurzamen van complexen, waardoor de kosten voor energie laag worden. Als wij gemeentelijke accommodaties vernieuwen, moeten zij energieneutraal gebouwd worden en multifunctioneel inzetbaar zijn voor scholen en verenigingen. Mede op initiatief van het CDA-Veere zijn plannen ontwikkeld voor multifunctionele accommodaties in Westkapelle, Oostkapelle, Serooskerke en Aagtekerke. Ook in de andere kernen willen we de verenigingsgebouwen en scholen betaalbaar en duurzaam maken, waarbij we –zo mogelijk- regionaal de behoeften afstemmen. Er zijn lokaal, regionaal en landelijke mogelijkheden om subsidies aan te boren om gebouwen energieneutraal te maken. Het CDA-Veere wil dat er ambtelijke capaciteit en expertise beschikbaar komt om het beheren en het besturen van de verenigingen die dergelijke gebouwen gebruiken te ondersteunen. **Ook wil het CDA-Veere het gebruik van multifunctionele accommodaties door verenigingen zoveel mogelijk stimuleren.**

1.7 Bewegen voor Leefbaarheid en Welzijn

Bewegen is heel belangrijk, als ontspanning en als voorwaarde voor een gezond leven. Maar sport heeft ook een andere functie: het brengt mensen samen en maakt mensen weerbaar. Sport speelt ook een belangrijke rol bij het overbrengen van waarden en vaardigheden die in het gewone leven onmisbaar zijn, zoals teambelang, leren omgaan met winst en verlies en respect voor de ander.

Voor het CDA-Veere mag het bij sporten ook gaan om een gezonde prestatiedrang.

Daarnaast is meedoen minstens zo belangrijk als winnen.

1.8 *Veere Sportief en Gezond voor Inwoners en Toeristen*

Het sportaccommodatiebeleid is de basis van het gemeentelijk sportbeleid. Het is belangrijk om goede randvoorwaarden te creëren binnen de gemeente om sporten en bewegen zo optimaal mogelijk te maken. Wij willen daarbij rekening houden met zowel teamsporten in verenigingsverband als individuele sporten in de openbare ruimte, zoals wandelen, fietsen, paardrijden en hardlopen. Het CDA-Veere vindt het belangrijk dat inwoners bekend zijn met de veelzijdigheid van sportmogelijkheden. Sporten is niet alleen belangrijk voor onze eigen Veerse inwoners, maar ook voor de toeristen. Door onze gemeente te presenteren als een ideale plaats om te fietsen, wandelen en te hardlopen, is het toerisme minder afhankelijk van de warme weken in het strandseizoen.

Veerse CDA voorbeelden:

- De gemeente Veere heeft van oudsher een rijk geschakeerd verenigingsleven. Veel sportverenigingen zijn zowel binnen als buiten de gemeentegrenzen actief. De bevolkingsopbouw van de gemeente vergrijsst. Vrijwel alle verenigingen zien daarvan de gevolgen in een kleiner wordend aantal jeugdleden. Clubs werken daardoor soms noodgedwongen samen om jeugdteams op te kunnen stellen. Wij leggen de samenwerking niet verplicht op, maar stimuleren de verenigingen kansen te verzilveren als daardoor de verenigingen sterker worden.
- Wij vinden het belangrijk dat sportfaciliteiten goed toegankelijk zijn voor mensen met een beperking.
- In verband met de ontwikkeling per kern van een *Multi Functionele Accommodatie* ziet het CDA-Veere combinatiemogelijkheden van sportclubs (sportnetwerken) en wordt gestreefd naar combinaties tussen sport, cultuur, onderwijs, duurzaamheid en zorg.
- Veel *senioren* weten de weg naar de beweegcentra in onze gemeente te vinden. Anderen hebben een duwtje in de rug nodig. Sportdorp Oostkapelle maar ook commerciële partijen bieden hulp en begeleiding aan bij het (weer) in beweging komen. Het sportdorp is een samenwerking tussen alle sportclubs in een kern die tot doel heeft mensen aan het bewegen te krijgen. Het sportdorp Oostkapelle mag van het CDA-Veere navolging krijgen in andere kernen.
- *Gezondheidstoerisme* is in onze gemeente volop in ontwikkeling. Het CDA-Veere ziet daarbij een belangrijke rol voor wat betreft de mogelijke invulling voor campings, verenigingen, Sportdorp Oostkapelle en voor commerciële partijen.
- Het CDA-Veere ziet binnen onze gemeente kansen om de openbare ruimte *beweegvriendelijk* in te richten bv. met beweegpaden, buitenfitness en bewegingstuinen. Dit geeft inwoners de kans om gratis én buiten te sporten. Hiermee draagt de gemeente bij aan het verlagen van de drempel om voldoende te bewegen en zo lang als mogelijk fit en vitaal te blijven. Dergelijke voorzieningen kunnen ook een extra stimulans voor toeristen zijn om onze gemeente te bezoeken.
- Naast sport en bewegen is gezonde voeding een belangrijke pijler in de preventieve gezondheidszorg. Gezonde voeding en bewegen dragen bij aan het voorkomen van obesitas en werken gunstig bij diabetes II. Via de Stichting Welzijn Veere wil het CDA-Veere hier voortdurend aandacht voor vragen.
- Privatisering van sportclubs is een goed middel om de clubs in hun eigen kracht zetten. Daar waar op dat gebied verschillen tussen de verenigingen bestaan, willen we die waar mogelijk gelijktrekken.
- Het inzetten van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt zien wij als mogelijkheid om de clubs te ondersteunen bij het onderhoud.

1.9 (Groene) Veerse Buitenruimte voor Ontmoeten en Bewegen

De positieve effecten van groen op onze gezondheid zijn bewezen. Mensen met een groene woonomgeving voelen zich gezonder. Spel-, sport- en ontmoetingsruimten dragen bij aan preventieve gezondheidszorg, sociale ontwikkeling van kinderen en sociale ontmoeting in de buurt. We hebben te maken met het welbevinden van de hele mens. We streven dan ook naar Inrichting van openbare ruimte die recht doet aan de hele mens. Onze gemeente heeft daarvoor alle ingrediënten!

Veerse CDA voorbeelden:

- Het CDA-Veere wil dat de gemeente ‘*spelen in het groen*’ vastlegt als ruimtelijke functie. Speelplekken moeten functioneren als ontmoetingsplek voor jong en oud uit de hele buurt met voor de verschillende leeftijdscategorieën voorzieningen en voor mensen met en zonder beperking.
- Wij willen de groene openbare ruimte aantrekkelijker maken voor bewegen en ontmoeting. Het CDA-Veere ondersteunt collectieve oplossingen die inwoners zelf bedenken om beter voor elkaar te kunnen zorgen. Zoals het neerzetten van voldoende bankjes zodat mensen bij elkaar kunnen gaan zitten, en waar ouderen kunnen uitrusten.
- Het CDA-Veere wil dat de gemeente kansen biedt aan groene buurtprojecten door bewoners zelf geïnitieerd en ontwikkeld, zoals buurttuinen, speelnatuur, wijkboerderijen (zoals bv. in Serooskerke).
- Helaas wordt de openbare ruimte vaak verontreinigd door uitwerpselen van honden. Het CDA-Veere wil in de APV opnemen dat het verplicht is voor eigenaren van honden een zakje te gebruiken waarin de ontlasting van hun hond wordt opgevangen.

1.11 Goed Openbaar Vervoer, ook in het Buitengebied

Een sterke samenleving waarin we omzien naar elkaar kan niet bestaan zonder de fysieke mogelijkheid met elkaar in contact te treden. Bereikbaarheid is daarom niet alleen een ruimtelijk, maar ook een sociaal vraagstuk.

Het Openbaar Vervoer in de gemeente Veere en in Zeeland heeft het moeilijk. Het gebruik van het OV neemt stelselmatig af. Op enkele piekmomenten per dag na, rijden veel bussen nagenoeg leeg rond. Dat zorgt ervoor dat steeds meer buslijnen op den duur zullen verdwijnen. We zien dat het Openbaar Vervoer niet altijd aansluit op de treinverbindingen en dat er op sommige piekmomenten geen bus rijdt. Dat kan niet, want goed OV draagt bij aan een betere bereikbaarheid voor onze kernen. Het stelt mensen in staat om te participeren in de samenleving en draagt bij aan verbetering van de leefomgeving. Het is daarom nodig het huidige OV aan te vullen met een vraagafhankelijk OV.

Het oude model van door de provincie betaalde en geïnitieerde concessies aan OV-bedrijven is daarvoor niet geschikt. Vervoersmaatschappijen die van de provincie het alleenrecht krijgen om een gebied te ontsluiten, belemmeren de ontwikkeling van nieuwe vormen van Openbaar Vervoer. Dat principe wil het CDA-Veere doorbreken. Het CDA-Veere stelt zich open voor nieuwe initiatieven op dit gebied. Wij denken aan combinaties van allerlei soorten van vervoer zoals supermarktondernemers die boodschappen vervoeren, pakketbezorgers, toeristisch vervoer, doelgroepenvervoer, werkgelegenheidsprojecten. Door die vervoersstromen te bundelen in een netwerk, kunnen nieuwe vormen van kleinschalig en vraagafhankelijk Openbaar Vervoer ontstaan. Het CDA-Veere wil dergelijke initiatieven in de vorm van pilots financieel ondersteunen en testen op hun bruikbaarheid. Duurzame

oplossingen hebben onze voorkeur.

Veerse CDA voorbeelden:

- Het CDA-Veere wil, samen met de provincie, goede concessies afsluiten voor het openbaar vervoer, waarin buurten en landelijke gebieden goed bereikbaar blijven.
- De aansluitingen van de bussen op de treinverbindingen moeten perfect zijn.
- Op vrijdagavond en zondagavond reizen veel studenten van en naar hun thuisbasis. Dat zijn piekmomenten waar het Openbaar Vervoer veel beter op moet aansluiten.
- Waar goed Openbaar Vervoer niet lukt, zal het CDA-Veere zich inzetten voor alternatieven. Wij willen met (Collectief) Vraagafhankelijk Vervoer nog beter inspelen op de vraag van de reiziger. Daarom willen wij innovatie op ICT-gebied die hierop is gericht stimuleren. Vraagafhankelijk Openbaar Vervoer kan ook een aanvullende functie hebben voor reguliere OV- verbindingen door reizigers op aanvraag vanuit diverse locaties naar OV-haltes te vervoeren
- Ook nieuwe combinaties in het doelgroepenvervoer bieden mogelijkheden.
- Inwoners kunnen ook zelf bijdragen aan duurzaam vervoer door bijvoorbeeld gebruik te maken van huurauto's, autodelen etc. Ook bedrijven kunnen werknemers stimuleren tot duurzamer vervoer. Daarvoor willen wij hindernissen wegnemen.
- Wij zetten ons in voor een goede aansluiting op regionale knooppunten.
- CDA-Veere vindt dat mensen met een beperking zonder hinder gebruik moeten kunnen maken van het OV.

1.12 Verkeersveiligheid

Een goede bereikbaarheid gaat hand in hand met goede verkeersveiligheid. Als mensen vrij willen bewegen moet dat wel veilig kunnen. Het CDA-Veere is daarom voorvechter van veilige verkeerssituaties bij maatschappelijke locaties zoals scholen en sportclubs. Iedereen moet op een veilige manier op weg kunnen. Met name in de zomer is het in enkele Veerse kustkernen zeer druk met autoverkeer. Uit nadere analyse blijkt dat veel automobilisten vooral op zoek zijn naar een parkeerplaats of op doorreis zijn naar een andere kern. Door goede en duidelijke bewegwijzering van de parkeerplaatsen kan het zoekverkeer verminderd worden. In de monumentale stad Veere is het onnodig dat toeristen door de overvolle stad rijden. De stad moet autoluw worden. Er is voldoende parkeermogelijkheid in de onmiddellijke omgeving van de stad.

Duidelijke bewegwijzering moet er ook voor zorgen dat automobilisten niet onnodig door een drukke kern rijden als zij slechts onderweg zijn naar een andere kern. De kernen Oostkapelle en Domburg kunnen zo gevrijwaard blijven van verkeer dat op weg is naar bijvoorbeeld Westkapelle. Omdat de overlast gerelateerd is aan het piekseizoen van het toerisme, is het CDA-Veere in beginsel tegen de aanleg van extra rondwegen door het kapitale landschap.

Het onderhoudsniveau van wegen, straten en trottoirs moet goed zijn. Dat geeft de meeste waarborgen voor verkeersveiligheid. Voorkomen moet worden dat met name oudere mensen vallen door slecht onderhoud. We zien op sommige plaatsen trottoirs en straten te groen worden. De bestrijding van onkruid moet beter.

Vanwege het grote aantal toeristen dat onze gemeente jaarlijks bezoekt, zijn er in onze gemeente relatief veel grote parkeerterreinen aangelegd. In de zomer staan die terreinen doorgaans vol, in de winter blijven de meeste terreinen nagenoeg onbezet. Het CDA-Veere wil deze terreinen een facelift geven door het aanbrengen van hoogwaardige voorzieningen, zoals toiletunits. Een deel van de terreinen kan overkapt worden met zonnepanelen, waardoor elektrische auto's geladen kunnen worden met groene energie en een bijdrage geleverd wordt aan het energieneutraal maken van onze gemeente.

De terreinen moeten opnieuw worden ingericht met half verharding en veel groen, waardoor

de aanblik van de parkeerterreinen buiten het seizoen groen blijft.

Steeds meer mensen reizen per fiets. Er is behoefte aan meer en betere plekken voor fiets parkeren. In enkele kustkernen en met name in de stad Veere moeten fietsparkeerplaatsen komen. Hier liggen kansen om mensen met afstand tot de arbeidsmarkt in te zetten voor de bewaking.

Veerse CDA voorbeelden:

- Wij bepleiten een goede fysieke inpassing van maatschappelijke voorzieningen. In straten in de omgeving van deze voorzieningen worden bij voorkeur snelheid verlagende maatregelen genomen, is voldoende verlichting (sociale veiligheid) en komen goede parkeervoorzieningen.
- Fietsen is niet alleen gezond, maar ook een goede en duurzame manier van mobiliteit. Dit vraagt om goed onderhouden en veilige fietspaden, zeker nu het gebruik van elektrische fietsen toeneemt. Het CDA-Veere wil ervoor zorgen dat mensen van alle leeftijden die willen fietsen, dat ook op een goede en veilige manier kunnen. Wij willen daarom in deze periode een onderzoek laten uitvoeren dat tot doel heeft in beeld te brengen hoe de verkeersveiligheid op de fietspaden kan verbeteren.
- Autoluw maken van de stad Veere,
- In kustkernen goede parkeerverwijssystemen aanbrenge.
- Goede bewegwijzering om doorgaand verkeer op de hoofdwegen buiten de kernen te houden.
- Goed onderhoud aan met name straten en trottoirs in woonwijken.
- Een effectievere vorm van onkruidbestrijding.
- Herinrichten van parkeerterreinen en het aanbrenge van basisvoorzieningen zoals een toilet..
- Het inrichten van enkele parkeerplaatsen als onthaalkamer, waar vandaan de toeristen te voet of per e-tuc het strand of de kern kunnen bereiken.
- Meer plekken voor fiets parkeren.
- Laten onderzoeken of bewaking van fietsparkeerplaatsen mogelijk is met behulp van mensen met afstand tot de arbeidsmarkt..

1.13 Voldoende Betaalbare Woningen

Voor mensen is goed wonen essentieel, zowel de woning als de leefomgeving. De woonwensen van inwoners moeten centraal staan bij het woonbeleid. Voor het CDA-Veere moet het woonbeleid gericht zijn op kwaliteit, duurzaamheid, flexibiliteit en maatwerk. Wij willen duurzame woningen, woningen die aansluiten op woonwensen en woningen die bestendig zijn voor verschillende levensfasen. Wij vinden dat in de gemeente Veere voldoende betaalbare huizen voor starters en senioren beschikbaar moeten zijn. Om meer jongeren aan de gemeente Veere te binden willen wij extra betaalbare woningen realiseren, zowel in de huur als in de koopsector.

Relatief veel van de particuliere woningen in onze kernen zijn gebouwd in de jaren vijftig, zestig en zeventig. De economische levensduur van deze woningen is nog niet verstreken, maar ze voldoen op een aantal punten niet meer aan de huidige eisen qua duurzaamheid, ruimte en comfort. Het CDA-Veere wil extra middelen beschikbaar stellen om woningeigenaren te verleiden hun woningen of te slopen en te vernieuwen of te verduurzamen en te moderniseren.

Ook wil het CDA-Veere het gesprek aangaan met de woningbouwcorporatie Zeeuwendland over de voordelen van verduurzamen ten opzichte van sloop en nieuwbouw, het investeren in duurzame maatschappelijke voorzieningen (buurtcentra, sportclubs, scholen) en collectieve voorzieningen die ten goede komen aan een duurzamere samenleving en het bouwen voor

starters op de arbeidsmarkt.

De provincie hanteert een strak quotum van nieuw te bouwen woningen. Dat werkt als een rem op het bouwen van woningen. Het provinciaal beleid stamt uit de tijd van de woningbouwcrisis. Met het quotum wilde de provincie voorkomen dat er voor leegstand gebouwd werd. De crisis op de woningmarkt is inmiddels voorbij. In onze gemeente zien we dat jongeren na hun studie wegtrekken onder meer omdat ze geen betaalbare woning kunnen vinden. Die jongeren zijn hard nodig voor de bedrijven die daarmee hun personeelsbestand op peil kunnen houden en de vitaliteit van onze kernen. Het CDA-Veere is van opvatting dat het provinciaal beleid de vergrijzing in de hand werkt en de vitaliteit van onze gemeente ondergraaft. Wij zullen dit punt ter sprake brengen bij de provincie Zeeland.

Veerse CDA voorbeelden:

- Het CDA-Veere wil inzetten op de bouw van levensloopbestendige huizen, waarin kinderen vrolijk kunnen opgroeien en mensen gezond oud worden.
- De gemeente Veere kan een grote rol spelen op het gebied van collectief en particulier opdrachtgeverschap. Wij verwachten van de gemeente dat zij ruimte biedt en open staat voor initiatieven. Door inwoners ruimte te geven zelf een rol te spelen in het bouwen van hun eigen woning of buurt, versterkt de cohesie en wordt de gemeente levendiger. Dat vraagt ook om minder regels waar dat kan. De ruimte die de nieuwe Omgevingswet hiervoor biedt willen wij aangrijpen.
- De gemeente is in de kern geen projectontwikkelaar, maar het CDA-Veere wil toch dat de gemeente met actief grondbeleid bijdraagt aan een goede werking van de woningmarkt.
- Het CDA-Veere is er voorstander van dat de gemeente en de woningcorporatie Zeeuwendland gaan experimenteren met vernieuwde woonvormen waarbij arbeid, wonen en zorg wordt gecombineerd ter versterking van de participatiesamenleving.
- Het CDA-Veere is er voorstander van dat geld beschikbaar wordt om de bestaande particuliere woningvoorraad te moderniseren en te verduurzamen.
- Het CDA-Veere is van mening dat een nieuw woningbehoefteonderzoek moet worden uitgevoerd gericht op het in kaart brengen van de wensen en behoeften van jongeren, jonge gezinnen en ouderen.
- Het woningbouwquotum aankaarten bij de provincie Zeeland.
- **Het CDA wil een pilot voor zgn. Tiny Houses (kleine energieneutrale woninkjes). Enerzijds om jongeren te interesseren zich in een van onze kernen te vestigen en anderzijds om daarmee voorbeelden te creëren van duurzaam wonen en grondgebruik.**
- **Het Tweede woningbeleid moet worden geëvalueerd. Onderzocht moet worden wat de oorzaak is van de ontevredenheid hierover in enkele kernen. De handhaving van het Tweede woningbeleid moet zo nodig verder worden versterkt.**

1.14 *Nieuwe Toekomst voor Kleine Kernen*

In Veere zijn veel kleine kernen. Het is een uitdaging om economische ontwikkelingen, sociaal- maatschappelijke voorzieningen en de leefbaarheid in goede conditie te houden. We zullen daarom inventief moeten zijn. Het is de kunst om kansrijke jongeren te trekken, basisscholen en buurtsupers te behouden en de buslijn op een rendabele manier in te zetten. We onderzoeken of we de toeristen kunnen benutten om deze basisvoorzieningen te versterken.

Veerse CDA voorbeelden:

- Het CDA-Veere wil indien mogelijk de kleine scholen in de kernen open houden, al dan niet in de vorm van een Integraal Kind centrum, zodat jonge gezinnen de kans hebben zich blijvend te vestigen. De kernen blijven zo vitaal en leefbaar.
- We zetten daarom in op de realisatie van multifunctionele, duurzame, energie neutrale gebouwen, zodat meerdere gebruikers nut hebben van ons maatschappelijk vastgoed. Zie multifunctionele accommodaties in §2.2.
- We willen investeren in een uitstekende digitale én fysieke bereikbaarheid (wegen, OV). Daardoor blijven de kernen aantrekkelijk voor MKB-bedrijven en medewerkers. Jongeren zullen daardoor ervoor kiezen hier te blijven wonen. We denken daarbij aan de aanleg van glasvezelkabels in het buitengebied zodat overal een snelle digitale verbinding mogelijk is.
- Het CDA-Veere vindt dat lokale investeringen van inwoners en bedrijven in breedband, schone energie of de economie nieuwe kansen bieden.
- Samen met onze buurgemeenten, de Provincie en het Rijk wil het CDA-Veere bewerkstelligen dat er aanvullende maatregelen worden genomen die bijdragen aan het stimuleren en behouden van werkgelegenheid in Zeeland.

2. Zorg voor elkaar

Drie uitgangspunten staan voor het CDA-Veere centraal bij de maatschappelijke ondersteuning van mensen:

1. Omzien naar elkaar.
2. Preventie eerst.
3. Ondersteuning door de gemeente.

2.1 Omzien naar Elkaar

Iedereen moet mee kunnen doen in de samenleving, ongeacht geslacht, leeftijd, inkomen of eventuele beperkingen. Mensen die niet in staat zijn om voor zichzelf te zorgen hebben recht op zorg. Het CDA-Veere vindt dat dat zo moet blijven! De meeste mensen die zorg nodig hebben willen dit zo goed en lang mogelijk in hun omgeving organiseren. Familie, vrienden en buurtgenoten zijn essentieel voor het zo lang mogelijk zelfstandig functioneren van mensen die zorg nodig hebben. Wij willen deze zorg dicht bij huis versterken en beter organiseren. Lokale initiatieven waarbij buurten, verenigingen, bedrijven, kerken etc. met elkaar alledaagse zorg voor ouderen en zieken in hun eigen omgeving organiseren, moeten worden ondersteund.

Het CDA-Veere zet in op een samenleving die een goede verbondenheid kent met gebundelde inzet van vrijwilligers, mantelzorgers en professionals in een hecht netwerk dat werkt volgens het principe één gezin, één plan en één hulpverlener. De professionele zorg en ondersteuning moet beter aansluiten bij de keuzes van mensen. Mantelzorg en professionele zorg moeten elkaar beter aanvullen en versterken.

2.2 Preventie

Het welbevinden van mensen staat voor het CDA-Veere centraal. Mensen zijn daar in de eerste plaats zelf voor verantwoordelijk. Voorkomen is echt beter dan genezen. Vaststaat dat de kosten van investeringen in welzijn, cultuur en sport minder hoog zijn dan zorgkosten. De gemeente moet samen met maatschappelijke organisaties en sportclubs zorgen voor een gezonde omgeving voor kinderen en jongeren. Bijvoorbeeld rookvrije schoolpleinen en het aanbieden van gezonde producten in kantines van sportverenigingen en op scholen.

Uit oogpunt van preventie is het verder ook belangrijk dat er in iedere kern netwerken zijn waar werkers preventief worden ingezet. Samen met andere wijkgerichte partijen zoals Stichting Welzijn Veere, verenigingen, kerken, straathoekwerkers, wijkagenten en ouderenorganisaties vormen zij een netwerk waarbinnen de deelnemers elkaar kennen en elkaar makkelijk weten te vinden. Kennis over de wijk wordt met elkaar gedeeld. Dat gaat over risico's maar ook over krachten en mogelijkheden. Problemen kunnen zo sneller worden gesignaleerd en daardoor kan ondersteuning sneller worden ingezet.

2.3 Ondersteuning door de Gemeente

Mensen moeten zo lang als mogelijk de regie over hun leven kunnen houden. Innovatie en nieuwe medische inzichten kunnen daarbij helpen. Als ze hulp nodig hebben worden ze door de gemeente ondersteund op een wijze die bij hen past. Het persoonsgebonden budget kan een belangrijk instrument zijn om die zorg naar eigen wens in te richten.

Verzorging, verpleging, begeleiding, dagbesteding en huishoudelijke hulp moeten onderdeel van de zorg blijven. De menselijke maat is hierbij leidend. Bewoners hoeven zich geen zorgen te maken over wat er met hun gebeurt als hun gezondheid drastisch verslechtert. Mensen moeten kunnen rekenen op een veilige, verzorgde oude dag. Thuis zolang het kan, in een verzorgings-/verpleegtehuis als het moet. Eventueel met geldelijke steun van de gemeente. **Er moet een betrouwbaar systeem worden ontwikkeld voor het meten van de kwaliteit van de zorg. De kwaliteit moet periodiek worden getoetst en zo nodig worden verbeterd.**

2.4 Persoonlijke Kracht

Het CDA-Veere gaat uit van de persoonlijke kracht en waardigheid van mensen. Natuurlijk houden we rekening met wat mensen niet kunnen, maar ons vertrekpunt is wat mensen wel kunnen. Dat vergt geen algemene regels maar maatwerk, ook bij de thuiszorg.

Veerse CDA voorbeelden:

- Het CDA-Veere is van mening dat, in het kader van de wet maatschappelijke ondersteuning, de woning moet worden aangepast, zodat mensen langer thuis kunnen blijven wonen.
- Thuiszorg levert maatwerk als een algemene zorgvoorziening niet toereikend is. **Het CDA-Veere wil dat de wijkverpleging haar rol daarin optimaal kan vervullen.**
- **De communicatie en informatie over zorg, burenhulp en ondersteuning moet duidelijk en adequaat zijn.**

2.5 Passende Voorzieningen

De gemeente moet ontmoetingen in buurtcentra en dorpshuizen faciliteren als dé plek voor culturele en sociale voorzieningen. Maar ook door het bereikbaar maken van voorzieningen door bijvoorbeeld beter(vraagafhankelijk) openbaar vervoer en verbetering van de rolstoeltoegankelijkheid. De afspraken die daarover zijn vastgelegd in de verklaring van de Verenigde Naties, zijn voor het CDA-Veere leidend.

Daarbij hoort ook passende woonruimte. Het CDA-Veere wil mensen de kans geven zo lang mogelijk thuis te kunnen blijven wonen op een veilige manier. Er mogen daarvoor ook extra passende woningen gebouwd worden of aangepast. Mantelzorgers en familie moet in staat worden gesteld om – op vrijwillige basis – mee te helpen en te ondersteunen waar men kan. Het CDA-Veere wil de mogelijkheden om mantelzorgwoningen te bouwen verruimen en dat vastleggen in het nieuwe Omgevingsplan. Zo lang dat nog niet is geregeld, moet er soepel worden omgegaan met bouwaanvragen voor zorgvoorzieningen. Met woningbouwcorporatie Zeeuwendland moet de gemeente gerichte prestatieafspraken maken over de hoeveelheid en de kwaliteit van het woningaanbod.

Veerse CDA voorbeelden:

- Het CDA-Veere is voorstander van het verruimen van de mogelijkheden tot het bouwen van mantelzorgwoningen.
- Het CDA-Veere wil dat in prestatieafspraken met woningcorporatie Zeeuwendland meer aandacht wordt gevraagd voor zorgwoningen.

2.6 Mantelzorg

Mantelzorgers zijn de zachte kracht in de zorg voor ouderen, gehandicapten en chronisch zieken. Mantelzorgers vinden het normaal om te zorgen voor een hulpbehoevend familielid of kennis. Het CDA-Veere vindt dat de gemeente niet kan korten op zorg als er redelijkerwijs geen mantelzorg is om dat op te vangen. Bij het oordeel over de vraag hoeveel zorg iemand nodig heeft moet goed gekeken worden naar de draagkracht van de mantelzorger.

Daarnaast moet de dagopvang in de gemeente op orde zijn zodat mantelzorgers van tijd tot tijd even op adem kunnen komen. De gemeente staat naast de mantelzorgers en faciliteert ze, bij voorbeeld door individuele coaching en training. Ook als het gaat om huisvesting dichtbij de persoon die zorg nodig heeft. Specifieke aandacht moet er zijn voor de jonge mantelzorger. Het bieden van laagdrempelige trefpunten en goede voorlichting zijn daarbij een basisvoorwaarde.

Het CDA-Veere vindt niet de kosten maar de kwaliteit van de zorg het allerbelangrijkste. De gemeenteraad moet de mogelijkheid hebben om te sturen op kwaliteit in de zorg. Zonder dat dit leidt tot onnodige registratielast van de zorgverleners, moet de kwaliteit daarom goed gemonitord worden.

Veerse CDA voorbeelden:

- Het CDA-Veere vindt dat de mantelzorger een vaste positie krijgt bij het keukentafelgesprek.
- De mantelzorgers als ervaringsdeskundigen worden betrokken bij het opstellen en de uitvoering van het beleid.
- Het CDA-Veere wil dat het mogelijk wordt gemaakt om tijdelijke mantelzorgunits te plaatsten naast de woning van degene die zorg nodig heeft.
- De mantelzorger krijgt indien dat nodig is professionele begeleiding in de vorm informatie, coaching, advies of praktische ondersteuning.
- Het CDA-Veere vindt dat de mantelzorgers moeten jaarlijks een blijk van waardering ontvangen.
- **De gemeente moet jongeren betrekken bij het vrijwilligerswerk.**

2.7 Aanpak Eenzaamheid

Eenzaamheid is een groot probleem in onze samenleving. Het komt in alle leeftijdscategorieën voor, maar vooral onze ouderen vormen een kwetsbare groep. De zorg en aandacht voor ouderen is een verantwoordelijkheid van ons allemaal, van familie, burens, kennissen en verenigingen. **Een van de uitgangspunten van het CDA is niet voor niets: omzien naar elkaar.**

Om eenzaamheid tegen te gaan, willen wij inzetten op het versterken van bestaande maatschappelijke en sociale verbanden en ouderen stimuleren om zelf op zoek te gaan naar sociale contacten. Het onderwerp eenzaamheid willen wij tijdens het 'keukentafelgesprek' aan de orde laten komen. Belangrijk is dat vrijwilligers en professionals tijdig (leren) signaleren wanneer eenzaamheid zorgwekkende vormen gaat aannemen. Op deze manier kan er tijdig informele ondersteuning of zo nodig professionele interventies in gang worden gezet.

2.8 Ouderen

De vergrijzing van de bevolking heeft gevolgen voor het gemeentelijke zorgbeleid. In enkele kernen gaat de veroudering van de bevolking snel. Het CDA-Veere pleit daarom voor een onderzoek op korte termijn wat er nodig is voor de mensen in die kernen en stelt daar geld voor beschikbaar.

Op de langere termijn zal het aantal ouderen ook in enkele andere kernen toenemen. Daarom wil het CDA-Veere dat de gemeente in overleg gaat met ouderenorganisaties om te horen hoe zorg en andere voorzieningen in de kernen afgestemd kunnen worden op de behoeften van ouderen. Een aandachtspunt is de omgang met dementie.

2.9 Samenwerking met Professionals

Als mensen behoefte hebben aan langdurige zorg blijft professionele ondersteuning noodzakelijk. Omdat er zeer veel verschillende organisaties werkzaam zijn op het terrein van welzijn en zorg is integraal werken belangrijk. Door actief naar mensen toe te gaan en thuis gesprekken te voeren kan het zorgprobleem goed geanalyseerd worden en de hulp aansluiten op het werkelijke probleem. Mensen die zorg nodig hebben, mogen niet verdwalen in uiteenlopende zorgsystemen waar verschillende partijen verantwoordelijk zijn. Vanuit een goede toegang, (Porthos), moet de gemeente Veere de regie nemen voor de samenwerking van professionals, waaronder de zorgverzekeraars, om een integrale aanpak in de buurt mogelijk maken. Bij een integrale aanpak waarborgt de gemeente goede bereikbaarheid en snelle doorschakeling waar nodig (24-uursbereikbaarheid, korte lijnen naar huisartsen en zorgorganisaties).

2.10 Financiën

De gemeenten hebben de afgelopen jaren extra taken erbij gekregen op het terrein van de (jeugd)zorg en werk. Helaas kwam met die extra taken slechts een deel van het benodigde geld mee. De belangrijkste uitdaging voor het CDA-Veere is dat mensen die zorg nodig hebben dat ook krijgen. Financieel is het uitgangspunt die zorg te leveren voor het geld dat de gemeente daarvoor krijgt; **Het CDA-Veere vindt echter niet de kosten maar de kwaliteit van de zorg het allerbelangrijkste.** Rijksgeld voor de zorg gaat helemaal naar de zorg.

Om mensen met een laag inkomen tegemoet te komen, kan de gemeente een collectieve zorgverzekering afsluiten met een bepaalde zorgverzekeraar. Minima kunnen dan tegen een gereduceerd tarief een zorgverzekering afsluiten via de gemeente. Deze tegemoetkoming moet wel in een eerlijke verhouding staan tot kosten van mensen die net buiten de regeling vallen. Om de deelname aan de collectieve ziektekostenverzekering te vergroten betaalt de gemeente daarbij zo nodig een deel van de premie, zoals wettelijk verplicht.

2.11 Eigen Bijdragen

Uitgangspunt voor het CDA-Veere is dat de voorzieningen voor iedereen toegankelijk blijven. Het vragen van een eigen bijdrage kan dienen als 'remgeld' om de zorgkosten in de hand te houden. Hierdoor kan er langer zorg worden geboden van een beperkt budget. Daarbij dreigt zorgmijding als de eigen bijdragen van mensen te hoog worden. Het CDA-Veere staat voor zorg voor iedereen die dat nodig heeft. Waar mogelijk organiseert de gemeente een vangnet voor mensen met een smalle beurs, en voert ze waar mogelijk gericht beleid om de eigen bijdragen naar draagkracht te heffen.

Hierbij hebben wij in het bijzonder oog voor de middeninkomens die vaak net buiten alle regelingen vallen. Om de middeninkomens te beschermen pleit het CDA-Veere voor een plafond in de eigen bijdrage.

Veerse CDA voorbeelden:

- Het CDA-Veere vindt dat de eigen bijdrage in de zorg moet zijn gemaximeerd voor de middeninkomens

2.12 De Menselijke Maat Centraal

Wie grotendeels afhankelijk is van zorg moet de mogelijkheid hebben dat zelf te regelen en naar eigen inzicht vorm te geven. Bovendien verloopt financiering van zorg dan niet via zorginstellingen, maar vindt plaats vanuit de vraag van mensen die zorg nodig hebben. Het CDA-Veere is om deze redenen groot voorstander van persoonsvolgende bekostiging.

Zorgfinanciering die de mens centraal stelt dus, zoals het persoonsgebonden budget (PGB) of een vouchersysteem waarmee zorg kan worden ingekocht wanneer een persoon daarvoor kiest. Zo beschermen we de menselijke maat in de zorg. Om de fraudegevoeligheid van PGB's te verlagen, zet het CDA-Veere in op gericht controleren.

Veerse CDA voorbeelden:

- Het CDA-Veere dat de PGB's moeten blijven gehandhaafd en dat er moet worden onderzocht of er mogelijkheden zijn om dit systeem uit te breiden.

2.13 Organisatie

Zorg gaat over mensen; wij kiezen daarom voor een zorgstelsel waarin de patiënt centraal staat, waarin professionele zorg en zorg door familie of bekenden goed aansluiten en langdurige en intensieve zorg in alle fasen van het leven beschikbaar is als dat nodig is. **Vanuit de zorg wordt aan de gemeente gevraagd om ondersteuning bij het verlagen van werkdruk en het bewerkstelligen van een eerlijk en humaan personeelsbeleid. Het CDA-Veere wil zich daar, binnen de mogelijkheden, hard voor maken.**

2.14 Cliëntparticipatie

In de gemeente Veere functioneren diverse cliënten-adviesraden. Het CDA-Veere vindt de feedback van deze raden op het systeem en de uitvoering van de zorg van groot belang. Daarom willen wij deze raden handhaven en blijven faciliteren.

2.15 Regeldruk in de Zorg

Door het veelvoud van (gemeentelijke) formulieren en procedures zien mensen vaak door de bomen het 'sociale bos' niet meer. Ook de toegankelijkheid van gemeentelijke informatie op de website en folders behoeft extra aandacht.

Veerse CDA voorbeelden:

- Het CDA-Veere vindt dat, indien er vanuit de samenleving initiatieven ontstaan om mensen te ondersteunen bij het invullen van formulieren, dit financieel ondersteund kan worden met een Leefbaarheidsbijdrage.
- Het CDA-Veere zet zich in de formulieren die afkomstig zijn van de gemeente Veere zo duidelijk mogelijk te maken.

2.16 Werk en Participatie

Met de Participatiewet is de gemeente meer verantwoordelijk gemaakt voor het toeleiden naar werk. De wetgeving kent evenwel nog een aantal belemmeringen die een integrale en flexibele aanpak bemoeilijken, onder andere bij het geven van bonussen bij werk met inzet van uitkeringen. Het CDA-Veere wil zich inzetten voor betaald werk voor diegenen die dat kunnen en willen. Werk is belangrijk voor inkomen, zelfontplooiing en sociale contacten.

2.17 Werk

De gemeente Veere staat door de Participatiewet voor een grote opgave om samen met werkgevers, UWV, onderwijs, WSW-bedrijf en particuliere organisaties als uitzendbureaus mensen zonder werk een baan te laten vinden. Voor mensen waar betaald werk een brug te ver is, is participatie van belang. Wij vinden het redelijk van mensen die een uitkering hebben, een tegenprestatie te vragen.

In de gemeente Veere is een groot gebrek aan arbeidskrachten, met name bij de recreatiebedrijven in de zomerperiode. Het CDA-Veere staat een beleid voor mensen die geen baan hebben en kunnen werken en bedrijven die gebrek hebben aan personeel actief bij elkaar te brengen.

Het CDA-Veere is voorstander van het oprichten van een bedrijf waarin mensen werkzaam zijn met behoud van uitkering. De werkzaamheden van dit bedrijf zullen bestaan uit activiteiten die niet door de markt worden opgepakt zoals bijvoorbeeld suppoost bij musea, parkeerwachter, bewakers bij fietsenstallingen en bezorgdiensten.

Wij willen voorkomen dat jongeren tussen de wal en het schip belanden. Daarom is extra aandacht nodig voor beschut werk en voor de aansluiting van jongeren naar de arbeidsmarkt die van het PRO/VSO-onderwijs komen.

Veerse CDA voorbeelden:

- Het (laten) oprichten van een Werk-leerbedrijf als maatschappelijke organisatie.

Armoede is niet alleen een financieel probleem, maar vooral ook een zaak van niet kunnen meedoen in de samenleving. Daarom wil het CDA-Veere een actief armoedebeleid van de gemeente Veere. Op diverse onderdelen in dit programma worden daar voorstellen voor gedaan. Mensen die afhankelijk zijn van een uitkering, hebben daar over het algemeen niet voor gekozen. Ze zitten in een situatie die niemand wenst. Steun vanuit de lokale overheid om ervoor te zorgen dat ze mee kunnen blijven doen, is voor ons een vanzelfsprekendheid.

3. Familie en gezin

Families vormen het fundament van Nederland. Christendemocraten geloven dat ieder kind naar Gods beeld geschapen is. Veel kinderen groeien op in warme gezinnen. Met ouders die de even mooie als verantwoordelijke taak op zich nemen hen op te voeden. Sommige families hebben begeleiding nodig om kinderen een goede opvoeding te geven.

Voor het CDA-Veere is elk gezin – in welke samenstelling dan ook – van waarde. Die families vormen het startpunt van ons leven waar we, als het goed is, in geborgenheid mogen opgroeien. Door allerlei omstandigheden zien we ook steeds meer samengestelde gezinnen. Het CDA-Veere ziet ook het belang van andere samenlevingsvormen, waarin volwassenen verantwoordelijkheid nemen kinderen een goede opvoeding te geven. We denken dan aan bijvoorbeeld grootouders of andere familieleden die in lastige tijden bijspringen.

De zorg in Nederland zou ondenkbaar zijn zonder de inzet, liefde en aandacht van deze mantelzorgers. Wij hebben daar grote waardering voor en voelen het als een plicht om hun zorg te ondersteunen en te vergemakkelijken.

3.1 Gezinnen

In al die gezinnen en families worden waarden en normen overgedragen, leren we samenleven. We ontvangen en geven er liefde, toewijding en inzet. In tijden van tegenslag is familie vaak dé plek waar we bescherming en ondersteuning vinden. We vieren er de mooiste momenten van het leven en delen er ons leed. Families en gezinnen zijn van onschatbare waarde en verdienen erkenning en waardering voor de rol die ze spelen. Met het grootste deel van al onze jongeren gaat het prima: ze zijn gezond, doen naar vermogen mee op school, hebben een rijk sociaal leven en voelen zich goed.

3.2 Kindvriendelijke Buurten

De buurt waarin kinderen opgroeien is erg belangrijk. Ieder kind verdient een veilige en uitdagende leefomgeving waarin het kan spelen en veilig opgroeien. Het CDA-Veere vindt het van belang dat kinderen veel buiten kunnen spelen. Ze leren daardoor spelenderwijs samen te leven. Ook is buitenlucht gezond en draagt beweging bovendien bij aan het voorkomen van overgewicht. Een goede inrichting van de openbare ruimte die buiten spelen mogelijk en aantrekkelijk maakt is daarom essentieel. Schoolpleinen, sportveldjes en speelplaatsen kunnen daar een goede rol bij spelen. In het nieuwe omgevingsplan vragen wij daarvoor expliciet aandacht.

Een andere voorwaarde is natuurlijk dat de buurten waarin kinderen opgroeien veilig zijn. Daarom wil het CDA-Veere vooral in kinderrijke buurten en bij scholen een gerichte aanpak van verkeersonveilige situaties.

Veerse CDA voorbeelden:

- Het CDA-Veere bepleit extra aandacht voor en aanpassing van verkeersonveilige situaties bij scholen, sportvelden en speeltuinen. Handhaving van verkeersovertredingen op die plaatsen moet extra prioriteit krijgen. Het bieden van veilige routes en oversteekvoorzieningen voor kinderen vindt het CDA-Veere belangrijk.
- Het CDA-Veere is van mening dat de gemeente zorgt voor goede (ook informele) speelmogelijkheden in elke buurt, voor verschillende soorten spel en ontmoeting, voor alle leeftijden en voor kinderen met en zonder beperking. De buurt moet hierbij worden betrokken.
- Wij vinden dat Burgerinitiatieven op het gebied van spelbegeleiding, zoals speeltuinen, scouting en kindervakantiewerk van groot belang zijn en moeten kunnen rekenen op medewerking van de gemeente Veere.
- Het CDA-Veere vindt het belangrijk dat er meer speelplekken worden opgenomen in het Omgevingsplan.

3.3 *Onderwijs*

Het is onze taak om kinderen thuis en op school goed voor te bereiden op hun rol en plek in de samenleving en de wereld daarbuiten. Goed onderwijs biedt alle kinderen en jongeren de kans om hun talenten te ontwikkelen en uit te groeien tot volwaardige en betrokken inwoners. Hoewel de invloed van de gemeente Veere op de inhoud van het onderwijs beperkt is, moet de gemeente veel aandacht hebben voor huisvesting en ondersteuning die de aan de basis liggen van kwalitatief goed onderwijs.

In onze gemeente is alleen basisonderwijs. Alle andere vormen van onderwijs liggen buiten onze gemeente. Het CDA-Veere vindt dat de gemeente Veere ook met de scholen en onderwijsinstellingen buiten onze eigen gemeente intensieve contacten moet onderhouden, om de belangen van de vele Veerse leerlingen te behartigen en om kansen te verzilveren voor samenwerking.

Veerse CDA voorbeelden:

- Het ideaalbeeld van CDA-Veere is dat er in iedere kern minstens een basisschool/integraal kind centrum aanwezig is.
- Het CDA-Veere vindt het belangrijk dat schoolgebouwen 'fris' zijn, een goed binnenklimaat hebben en zo snel mogelijk energieneutraal zijn.
- Peuterspeelzalen, kinderopvang en basisonderwijs binnen één kern willen we daar waar dat mogelijk is samenvoegen tot één integraal kind centrum. Wij willen dat alle kinderen tussen twee en vier jaar recht krijgen op een aantal dagdelen in het integraal kind centrum. Uiteraard moet het voor ouders die dat willen voor eigen rekening mogelijk zijn aanvullende opvang te krijgen.
- Voor veel ouders is het belangrijk dat de identiteit van de school aansluit bij de opvoeding die zij het kind geven. Het CDA-Veere vindt het belangrijk om ouders zelf te laten kiezen naar welke school hun kinderen gaan.
- Bij leerlingenvervoer staat het belang van het kind voorop. We willen daarbij zoveel mogelijk gebruik maken van het regulier openbaar vervoer, bijvoorbeeld door verplaatsing van haltes of aanpassing van bus routes en -tijden.

- In het integraal kind centrum is er bij jonge kinderen extra aandacht voor taalontwikkeling. Zo kan de startpositie voor jonge kinderen verbeteren en is een goede doorgaande lijn in de ontwikkeling van kinderen gewaarborgd.
- Door de realisatie van multifunctionele gebouwen ontstaat de mogelijkheden meerdere functies bijeen te brengen onder één dak. Het CDA-Veere vindt dat dit nieuwe kansen biedt voor een verbrede opzet van het basisonderwijs. Zo zijn verbindingen mogelijk met partijen die zorgen voor meer sport, beweging, cultuuraanbod, techniek, natuureducatie en ondersteuning met zorg en opvoeding.
- Vanuit de mogelijkheden die Passend Onderwijs biedt, willen wij de scholen voldoende faciliteren om samen met relevante partijen als Porthos / Jeugdzorg/maatschappelijk werk, scholen, kinderen en gezinnen te ondersteunen bij opvoeding en onderwijs.
- Het CDA-Veere wil dat het bureau leerplicht extra formatie geeft om huisbezoeken te kunnen doen als er signalen zijn dat leerlingen verzuimen vanwege problemen in het gezin. De leerplichtambtenaar is een belangrijke schakel om kinderen en gezinnen op te sporen die het moeilijk hebben en steun nodig hebben.
- Het CDA-Veere stelt voor samen te werken met het lectoraat onderwijsexcellentie van de HZ/UCR. Veerse basisscholen krijgen het aanbod om met die ondersteuning te werken aan excellent basisonderwijs. Wij zien dat als een kans om jonge gezinnen aan de gemeente Veere te binden. Zo wordt excellent basisonderwijs een kenmerk van onze gemeente.
- Het CDA-Veere wil dat de gemeente Veere intensief blijft samen werken met Scaldia (MBO), HZ (HBO) en UCR (UO). Het doel is kennis delen en studenten inzetten in werk-leertrajecten in de gemeente Veere. Een subdoel is dat studenten zich na hun opleiding hier vestigen.
- **Vanuit de sectoren toerisme en horeca wordt van de gemeente ondersteuning gevraagd om bij de opleidingsinstituten meer inzet te verkrijgen voor het opleiden van voldoende en vakbekwaam personeel. Het CDA-Veere onderkent deze problematiek en wil zich daar sterk voor maken.**

3.4 Samen met Maatschappelijke Organisaties

Het CDA-Veere is dé partij van de samenleving. Wij vinden het belangrijk om de balans te vinden tussen individuele verantwoordelijkheid en solidariteit. Inwoners, vrijwilligers, lokale ondernemers, verenigingen en geloofsgemeenschappen hebben vaak waardevolle ideeën over de zorg voor elkaar. Daarom is een vast contact met deze organisaties van belang.

3.5 Geloofsgemeenschappen

Kerken en overheden hebben verschillende verantwoordelijkheden, maar zij hebben ten minste één ding gemeen: zij richten zich beiden op dezelfde mensen. Kerken voeren al veel langer keukentafelgesprekken dan gemeenten. Hoe vaak zitten pastores, dominees en allerlei vrijwilligers van kerken niet bij gezinnen thuis? Kerken dragen dus ook een schat aan wijsheid en ervaring met zich mee. Het zou dan ook gek zijn die kennis onbenut te laten. Bij de ontwikkeling van beleid voor het sociaal domein is het dan ook erg belangrijk de kennis van kerkelijk werkers over armoede, gezinsproblematiek, verslavingen etc. te betrekken.

In kerken – maar ook in andere religieuze instellingen, leren jonge mensen belangrijke waarden als naastenliefde, tolerantie en respect. Het CDA-Veere vindt dan ook dat de overheid geloofsgemeenschappen positief moet waarderen, ook vanwege de bijdrage die zij

leveren aan de ontwikkeling van jonge mensen en het contact met ouderen. Wij vinden goed en regelmatig contact dan ook belangrijk.

Veerse CDA voorbeelden:

- Wij willen dat kerken actief worden betrokken bij de ontwikkeling van het beleid gericht op jongeren en het sociaal beleid.
- Het CDA-Veere vindt dat de samenwerking tussen Stichting Welzijn Veere en de Veerse kerken een impuls moet krijgen.

3.6 Verenigingen

Verenigingen met al hun vrijwilligers zijn het cement van de samenleving. Daar leren jongeren dat sport leuk is, samen te werken, om te gaan met teleurstellingen, de handen uit de mouwen te steken, respect te hebben voor gezag (trainer, scheidsrechter), wellicht zelfs mee verantwoordelijkheid te dragen voor het beheer en onderhoud van een terrein.

Daarom vinden wij het belangrijk dat ieder kind kan sporten of zich kan ontwikkelen via muziek, toneel of andere culturele vorming. Het CDA-Veere wil daarom extra investeren in vrijwilligers zodat zij goed om kunnen gaan met jongeren die specifieke aandacht vragen.

Veerse CDA voorbeelden:

- Sport, cultuur, onderwijs en de gemeente hebben nu verbinding via combinatiefunctionarissen, waarvoor cofinanciering vanuit het Rijk beschikbaar is. Het CDA-Veere wil dit handhaven. Daar waar zich nieuwe vragen voordoen in de Multi Functionele Gebouwen, kan dit worden uitgebouwd. Zo kunnen scholen en verenigingen beter samenwerken en elkaar versterken.
- Het CDA-Veere vindt dat ondanks verdere privatisering van de sportverenigingen de lokale overheid een verantwoordelijkheid heeft om samen met verenigingen en leden te zorgen voor uitstekende faciliteiten.
- Om de toegang tot sport en cultuur voor ieder kind mogelijk te maken, wil het CDA-Veere het jeugdsport- en/of jeugd cultuurfonds handhaven.

3.7 Lokale Toegang tot Zorg

Het CDA-Veere vindt dat iedere inwoner recht heeft op een menswaardig bestaan. Vele inwoners zijn in staat dat zelfstandig of in gezinsverband goed te organiseren. Een relatief kleine groep mensen met fysieke of geestelijke beperking, ouderen, langdurig zieken of hulpbehoevenden zijn daar soms niet- of tijdelijk onvoldoende- toe in staat. Heel belangrijk is dat we weten wie dat zijn. Wanneer het lichte of tijdelijke zorg betreft en de mensen slagen er niet in hun eigen familie of vriendenkring in te schakelen, moet de gemeente zorgen dat er mantelzorgers of vrijwilligers kunnen bijspringen. Voor de meer langdurige en intensievere zorg moet de gemeente een uitstekend toegankelijke, laagdrempelige en adequaat werkende toegang organiseren. De afgelopen jaren hebben de drie Walcherse gemeenten dat georganiseerd via de netwerkorganisatie Porthos. Helaas heeft de gemeente Middelburg zich daaruit teruggetrokken. Het CDA-Veere houdt voorkeur dit ook in de toekomst op Walchers niveau te organiseren. Als dat niet mogelijk blijkt, zal de gemeente Veere dit zelf adequaat moeten regelen. Het gehanteerde Porthos model kan daarbij in afgeslankte vorm worden voortgezet. Het CDA-Veere wil de huidige gebiedsgerichte wijkteams Jeugd en Gezin handhaven. De werkers in de wijkteams vangen veel vragen op over opvoeding, zorg en welzijn en kunnen daardoor tijdig bijsturen. Deze preventieve werkwijze voorkomt veel latere problemen die alleen met dure specialistische hulp kunnen worden behandeld.

Het CDA-Veere constateert dat de transitie van de zorg van het rijk naar de gemeente inmiddels is afgerond. De zorg voor onze inwoners is nu volledig het domein van de

gemeente Veere. Wij willen daarom in deze periode sterk inzetten op transformatie van de zorg. De zorg moet anders en beter georganiseerd worden. De samenwerking tussen formele en informele zorg kan een stuk effectiever. Daarom stellen wij geld beschikbaar voor innovatieve initiatieven van nieuwe of bestaande aanbieders die de kwaliteit van de zorg verbeteren. Hier liggen kansen voor publiek-private samenwerking.

3.8 *Drempel Omlaag*

Belangrijk is dat de toegang tot zorg zo is georganiseerd dat jongeren naar de meest adequate zorg op het juiste moment worden geleid: dus 'licht' waar het kan en 'zwaar' waar het moet. Wij vinden dat het niet uit moet maken onder welke wet het valt, bijvoorbeeld de scheidslijn tussen WMO en jeugdzorg.

Veerse CDA voorbeelden:

- CDA-Veere kiest voor handhaving van de Porthos-werkwijze. De toegang moet laagdrempelig zijn, snel georganiseerd kunnen worden en op maat gemaakt. De houding moet zijn 'zorgen dat' het probleem aangepakt gaat worden zonder dat de gemeente probleemeigenaar wordt.
- Ongeveer de helft van alle verwijzingen naar jeugdhulp gaat via de lokale toegang. Ook huisartsen, kinderartsen, scholen en voogdijinstellingen vormen een toegangspunt tot de jeugdzorg. Het is voor het CDA-Veere belangrijk om als gemeenten te investeren in de relaties met deze verwijzers om te bereiken dat het systeem effectief is. Tevens is het nodig met deze partijen samen te werken aan de transformatie van de (jeugd)zorg.
- In enkele kernen zijn beginnende initiatieven voor het oprichten van lokale zorgcorporaties.
De achterliggende vraag daarbij is het verbinden van het vrijwilligersaanbod aan de mensen die een vraag of behoefte hebben die zij niet zelf kunnen oplossen. Ook liggen er in veel kernen kansen de vrijwillige ondersteuners en de professionals in contact te brengen en beter te laten samenwerken. Dergelijke vormen van solidariteit wil het CDA-Veere financieel en inhoudelijk ondersteunen om uit de startblokken te komen. Hier liggen kansen voor samenwerking met het MBO (Scalda).
- Het CDA-Veere wil huisartsen, zorgverzekeraars en instellingen betrekken bij de versterking van de lokale toegang tot de zorg.
- Wij willen gedurende een half jaar een ambtelijke opdracht uitzetten om (landelijke) ideeën te verzamelen die inhoud geven aan de transformatie van de zorg. Goede en kansrijke ideeën besteden we aan.
- Wij willen de samenwerking tussen basisscholen en de wijkteams versterken. Juist om de drempel voor ouders te verlagen om te erkennen dat zij ondersteuning nodig hebben. Het CDA-Veere wil laten onderzoeken wat daar voor nodig is.
- Het CDA-Veere vindt de zorg voor jongeren van groot belang. Wij pleiten voor meer financiële solidariteit tussen de Zeeuwse gemeenten. Wij zijn voorstander om te experimenteren met nieuwe vormen aanbesteding, zoals bijvoorbeeld sociaal contracteren.
- Het CDA-Veere wil geld uittrekken om de wachtlijsten in de jeugdzorg te verkleinen en te voorkomen.

4. Waarden en traditie

Waarden en traditie zijn belangrijk voor de Veerse samenleving. Veel van onze Veerse inwoners ervaren hun leven als goed, maar maken zich soms ook zorgen over hoe wij met elkaar omgaan. Het hebben van respect voor elkaar, iets over hebben voor de ander en niet altijd en overal het eigen belang voorop stellen: dat zijn waarden die het CDA-Veere – lokaal en nationaal – belangrijk vindt. Onze tradities kennen een lange geschiedenis van Nederland in de wereld. Globalisering zien velen als een bedreiging, omdat men vreest dat de eigen identiteit opgaat in het grote geheel van de rest van de wereld. De tegenhanger daarvan is lokalisering; de lokale waarden en Veerse tradities helpen om ons thuis te voelen in een onrustige wereld. Christendemocraten koesteren de waarden die vastigheid geven en de tradities die onze samenleving bijeen helpen houden.

In de Veerse kernen kennen de mensen elkaar, doen mensen een beroep op elkaar en werken veel mensen samen aan het verwezenlijken van hun idealen. Dit vinden we van groot belang en willen we zo houden. Indien nodig spreken mensen elkaar aan op gedrag als dat niet past in de cultuur van buurten of kernen. De gemeente bevordert een leefbare samenleving.

Veerse CDA voorbeelden:

- Het CDA – Veere vindt dat de gemeente Veere de Stichting Welzijn Veere voldoende middelen ter beschikking moet stellen om kernen daarin te ondersteunen als men dit wenst.
- Het CDA – Veere vindt dat de gemeente Veere open moet staan voor lokale initiatieven die gericht zijn op het versterken van de onderlinge samenhang.

4.1 Lokale eigenheid

De gemeente Veere bestaat uit 13 afzonderlijke kernen met duidelijk van elkaar verschillende kenmerken op het gebied van sociale achtergrond, cultuur, levensbeschouwing, architectuur, ligging en omvang. Die verschillen geven de gemeente Veere een geschakeerd en aantrekkelijk beeld. De gemeente stimuleert de kernen die eigenheid als uitgangspunt te nemen bij de visie op de toekomst. Het CDA - Veere daagt bewoners uit mee te denken over die toekomst en die indien gewenst vast te leggen in een eigen toekomstvisie. Als kernen daar behoefte aan hebben, kunnen zij daarvoor ondersteuning krijgen van de gemeente. Daardoor zullen de verschillen tussen kernen groter worden. Het totaalbeeld zal daar nog gevarieerder en dus aantrekkelijker van worden. Doordat mensen mee mogen denken over hun omgeving, zullen zij zich tevens meer 'eigenaar' gaan voelen van hun woonomgeving. Dat versterkt de binding met de omgeving en de onderlinge band.

4.2 Kunst- en cultuurbeleid

Cultuur is belangrijk voor mens en samenleving. Het draagt onder meer bij aan de persoonlijke ontplooiing van mensen en geeft een gevoel van verbondenheid binnen onze kernen. Samen met andere partners proberen we met elkaar te bewaren wat voor onze geschiedenis, traditie en cultuur van waarde is.

Het onderwerp kunst en cultuur is in onze visie sterk verbonden met onderwerpen zoals onder andere; sociaal beleid, educatie, burgerschap, toerisme, economie, leefbaarheid,

monumenten en archeologie.

De overheid heeft daarin niet noodzakelijk het primaat, maar bewaakt de randvoorwaarden en faciliteert maatschappelijke partners, zoals scholen en culturele instellingen. De gemeente Veere moet initiatieven vanuit de samenleving die het kunst- en cultuurbeleid versterken, ondersteunen.

Het CDA - Veere is van mening dat goede culturele voorzieningen onmisbare randvoorwaarden zijn voor een goed vestigingsklimaat en tevens functioneren als aanjagers voor de lokale economie. Culturele evenementen maken de gemeente Veere extra aantrekkelijk voor toeristen, zeker als deze buitenom het strandseizoen worden gehouden. Kunst en cultuur trekken niet alleen toeristen aan, maar ook hoogopgeleide bewoners die actief kunnen bijdragen in onze woonkernen.

Het CDA - Veere vindt het van belang dat laagdrempelige voorzieningen voor het beoefenen van muziek, toneel, dans en beeldende vorming beschikbaar blijven voor jong en oud. Door kinderen kennis te laten maken met kunst en cultuur versterkt dat hun creatieve talenten en kritisch onderscheidingsvermogen. Dat zijn belangrijke eigentijdse competenties. Wij willen daarom dat door de gemeente gefinancierde instellingen voor kunstbevordering zich vooral richten op de basisscholen.

Wij vinden dat culturele instellingen ook een taak hebben ouderen te laten profiteren van een op de doelgroep afgestemd aanbod.

De gemeente ondersteunt culturele instellingen in het verwerven van private middelen door verbindingen te leggen met culturele fondsen of door het oprichten van nieuwe fondsen.

Veerse CDA voorbeelden:

- Voor het CDA-Veere is cultuureducatie in brede zin belangrijk. De gemeente faciliteert scholen om met hun leerlingen bezoeken aan musea te brengen. Stichting Kunsteducatie Walcheren en de Zeeuwse Muziekschool moeten kinderen in staat stellen via de basisscholen onder schooltijd kennis te laten maken met kunst en cultuur. Via het onderwijs worden vaardigheden aangeleerd in de omgang ermee.
- Het CDA - Veere vindt dat de gemeente de Zeeuwse Muziekschool, Kunsteducatie Walcheren, de Zeeuwse bibliotheek en het Zeeuws archief moet blijven ondersteunen.
- Het CDA - Veere vindt dat de gemeente Veere ook de Veerse musea en de stichting Grote Kerk Veere in het verstrekken van het cultureel ondernemerschap moet ondersteunen.
- Het CDA - Veere vindt dat de gemeente Veere de Veerse Harmonie-Fanfare en Brassbandorkesten moet ondersteunen.
- Het CDA - Veere vindt dat de gemeente Veere incidenteel geld beschikbaar stelt voor de ondersteuning van culturele evenementen.
- Het CDA - Veere vindt dat de gemeente Veere kunst in de openbare ruimte moet stimuleren. Dit gebeurt bij voorkeur in samenwerking met lokale initiatieven of het bedrijfsleven.
- Het CDA - Veere vindt dat de gemeente Veere het ringrijden financieel moet blijven ondersteunen.

4.3 Cultureel Erfgoed

Cultureel erfgoed gaat over ons gezamenlijk verleden, over samenleven en duurzaamheid. Het CDA-Veere hecht in het bijzonder waarde aan religieus en agrarisch erfgoed en aan dialecten en streektalen. Het behoud van cultureel erfgoed is voor ons van groot belang om kunstwerken, archieven, documenten en boeken voor komende generaties te bewaren en

toegankelijk te maken. De sterkste waarborg om een monument voor de toekomst te bewaren is het geven van een bestemming die het mogelijk maakt dat het monument gebruikt kan worden. Als monumenten daarvoor aangepast moeten worden, staan wij ingrepen toe met een omkeerbaar karakter.

Veerse CDA voorbeelden:

- De gemeente investeert in het behoud van de eigen monumenten zoals het stadhuis, kerktorens en molens. Het CDA is voor het behoud van deze beeldbepalende gebouwen. We stimuleren initiatieven deze monumenten beter 'beleefbaar' en/of exploiteerbaar te maken.
- Behalve grotere restauraties van eigen monumenten, ondersteunt de gemeente ook kleiner maar even waardevol cultuurhistorisch erfgoed, bijvoorbeeld door het verstrekken van kleine kredieten aan particulieren.
- CDA - Veere vindt dat wanneer kerken niet langer hun oorspronkelijke functie (kunnen) vervullen de gemeente bij de transformatie van een dergelijk gebouw actief mee moet zoeken naar een passende nieuwe functie. Waar mogelijk zoekt de gemeente bij het behoud van erfgoed aansluiting bij maatschappelijke partners.

4.4 Erfgoed en Omgevingsplan

Veere moet, zoals elke gemeente in Nederland in de komende raadsperiode als gevolg van de nieuw in te voeren Omgevingswet een omgevingsplan maken en daarin ook de regels voor cultureel erfgoed opnemen.

Veerse CDA voorbeelden:

- Het omgevingsplan biedt kansen om cultureel erfgoed beter te beschermen en in het bijzonder eigen gemeentelijke accenten aan te brengen, zoals bij de bescherming van religieus, agrarisch en cultureel erfgoed. Uitgangspunt voor het CDA-Veere is maatwerk, ruimte voor variëteit en maatschappelijk initiatief. Veel lokale gemeenschappen zijn immers heel divers en kennen hun eigen subculturen.
- Het omgevingsplan biedt de mogelijkheid om de wet- en regelgeving op lokaal niveau kritisch onder de loep te nemen. Het is van belang dat het lokaal bestuur vertrouwen aan inwoners durft te geven, bereid is tot 'loslaten' en aansluiting zoekt bij maatschappelijke initiatieven.
- Daar waar bescherming van natuur en landschap nodig is, zal het CDA-Veere het omgevingsplan gebruiken om daarvoor duidelijke kaders te stellen in het Omgevingsplan. De Zeeuwse kustvisie is daarin leidend.

1.5 Veiligheid in de Buurt

Veiligheid is een basisbehoefte in een sterke samenleving, waarin mensen zich thuis en geborgen voelen en waarin zij tot hun recht kunnen komen. Mensen zelf vormen de basis voor veiligheid en leefbaarheid. Een actieve houding en betrokkenheid van inwoners bij een veilige en leefbare woonomgeving is daarom belangrijk. Dit gaat niet zonder sociale samenhang en het elkaar kunnen aanspreken op (kleine) misstanden. Integrale veiligheid houdt in dat de gemeente de regie heeft, maar dat alle partijen zoals inwoners, ondernemers, politie en boa's medeverantwoordelijk en inzetbaar zijn.

Vanwege het lokale belang blijft de rol van de burgemeester bij het bepalen van de speerpunten van de politie op het gebied van openbare orde en veiligheid onverminderd belangrijk.

De verkeersveiligheid op de fietspaden staat onder druk door steeds intensiever gebruik en door de steeds groter wordende verschillen in snelheid van de fietsers.

Veerse CDA voorbeelden:

- Verkeersveiligheid vindt het CDA-Veere erg belangrijk. Terugdringen van het aantal autokilometers door goede bewegwijzering en sturing van de verkeersstromen is belangrijk. Regelmatige controle op het gebruik van alcohol en drugs in het verkeer is nodig.
- Het CDA - Veere vindt dat de gemeente Veere een preventieve rol dient te spelen door samen met politie en boa's het veiligheidsgevoel en bewustzijn van de inwoners te vergroten. Dit kan bijvoorbeeld door zogenaamde 'voetjesacties' waarbij gekeken wordt of inwoners en ondernemers zelf voldoende aandacht hebben voor het afsluiten van woningen, bedrijfspanden, voer- en vaartuigen. Ook het uitbreiden en toepassen van de Whatsapp-groepen hoort daarbij.
- De gemeente Veere moet beschikken over voldoende handhavers die adequaat en doelgericht optreden. Hier ligt een verbeterpunt.
- Het CDA - Veere vindt het belangrijk dat de Veiligheid op de Veerse bedrijventerreinen De Zompe en Karreveld wordt versterkt door bundeling van de krachten. Op alle bedrijventerreinen is er een actieve rol voor de betreffende ondernemersverenigingen dan wel voor de Federatie Ondernemers Verenigingen (FOV)
- Het CDA –Veere vraagt in het bijzonder aandacht voor de rol van de wijkagent. Wijkagenten moeten als ogen en oren van de buurt ook daadwerkelijk aanwezig zijn in onze kernen. Wij zetten in op realiseren van het aantal wettelijk vereiste wijkagenten (1 per 5000 inwoners) en voorts op hun daadwerkelijke aanwezigheid en inzetbaarheid in de kernen. De wijkagent betreft de ideeën van burgers en ondernemers bij het vergroten van het veiligheidsgevoel.
- Voor de jongeren die van huis naar school en terug gaan, blijft het project "Veilig Honk" voort bestaan.
- Het Veiligheidshuis heeft haar rol inmiddels duidelijk bewezen en moet waar mogelijk door ontwikkelen.
- Het CDA-Veere stimuleert dat de ingezette veranderingen bij de Veiligheids Regio Zeeland (VRZ) leiden tot een slagvaardige operationele organisatie waarbinnen brandweer, GGD en GHOR op een effectieve manier samenwerken. De vrijwillige brandweerlieden vormen een zeer belangrijk menselijk kapitaal. Wij vragen speciale aandacht voor de deskundige aansturing van deze vrijwilligers.
- De KNRM bewijst haar bestaansrecht telkens weer op het Veerse Meer en aan de kust. Dit blijven wij ondersteunen.
- Wat het CDA-Veere betreft, gebruikt de gemeente, binnen de wettelijke kaders, drones en camera's voor het opsporen van strafbare feiten.
- Het (overmatig) gebruik van alcohol leidt ook in onze gemeente nog te vaak tot overlast, vandalisme, geweld en ongevallen. Preventie, voorlichting en repressie zijn nodig om dit terug te dringen. Het project "Laat ze niet verzuipen" moet onverminderd doorgaan, maar de aandacht moet daarbij niet beperkt worden tot jongeren.
- Het CDA – Veere wil geen coffeeshop in onze gemeente.
- Prostitutie en bordelen zijn in de gemeente Veere niet toegestaan, het CDA – Veere vindt het belangrijk dat dit zo blijft..
- Familie, het gezin, scholen, bureau leerplicht, welzijnsorganisaties, kerken, moskeeën, vrijwilligersorganisaties en sportverenigingen werken samen om radicalisering van jongeren te voorkomen.

- Het CDA – Veere stelt als doel dat de gemeente binnen twee werkdagen kleine vernielingen in de openbare ruimte herstelt. De schade wordt waar mogelijk verhaald op de (ouders van de) daders.
- Er moet een onderzoek komen hoe de verkeersveiligheid van fietsers verbeterd kan worden.
- Het CDA – Veere wil voorkomen dat ondernemers met criminele bedoelingen zich hier vestigen. Daarom pleiten wij voor het handhaven van de huidige strenge BIBOB-procedure.

4.6 Burgerschap

Onze cultuur, lokaal cultureel erfgoed en sociale omgang onderstrepen het belang van burgerschap en de waarden die daarbij horen.

Burgerschap bestaat in het nemen van verantwoordelijkheid voor de samenleving, juist ook lokaal. De kerken, de verenigingen, de vrijwilligersorganisaties en diverse clubs zijn plaatsen waar dat in praktijk gebracht kan worden. Daar heeft de samenleving baat bij mensen die eigenschappen tonen, zoals zelfbeheersing, hoffelijkheid, verstandigheid, inschikkelijkheid, rechtvaardigheid, voorzichtigheid, tolerantie, oprechtheid, moed, hoop en vertrouwen. Zonder zulke waarden verdwijnt de samenhang uit het maatschappelijk leven. Burgerschap heeft dus alles te maken met moraliteit, met normen en waarden, met fatsoen.

Er zijn verschillende manieren waarlangs overheid en bestuur burgerschap – waarvan de vorming in de samenleving plaatsvindt – kunnen versterken en ondersteunen. Belangrijk is goed voorbeeldgedrag en er inspirerend en regelmatig over te spreken. Van CDA politici en bestuurders mag dat verwacht worden.

Veerse CDA voorbeelden:

- De lokale democratie biedt mensen volop de kans om burgerschap te tonen. Het CDA – Veere staat voor meer zeggenschap, eigenaarschap en ruimte voor initiatiefnemers en daarbij voor een bestuur dat partner is, ruimte geeft en de voorwaarden schept voor het lokale initiatief. Dit vraagt van lokale politici een andere houding; meer loslaten, meer vertrouwen en meer aanvullend in plaats van regelend handelen. Zo willen wij de betrokkenheid bij het gemeenschappelijk wel en wee in stad, dorp, wijk of buurt laten groeien. Het CDA-Veere wil ‘samen ontwikkelen’ en ‘samen uitvoeren’. Uitdagingen zijn; het dóór ontwikkelen van onze kernen, het realiseren van nieuw multifunctioneel maatschappelijk vastgoed dat aansluit op de behoeften, kansen en mogelijkheden bieden zodat innovatieve zorginitiatieven kunnen ontstaan.
- Om de samenleving te versterken, wil het CDA-Veere zich extra inzetten om jongeren actief te betrekken bij de samenleving. Daarom zijn wij voorstander van de invoering van een maatschappelijke stage voor jongeren in de leeftijd van het voortgezet onderwijs. Samen met scholen en instellingen zoekt de gemeente naar een zinvolle invulling van deze stage, gericht op het ontwikkelen van burgerschap.
- Op de basisscholen is burgerschap een verplicht vak. Het CDA-Veere ondersteunt dit door tijdens de week van het respect gastlessen op de scholen te verzorgen en in gesprek te gaan met leerlingen
- Op initiatief van het CDA-Veere is in 2014 de leefbaarheidsbijdrage geïntroduceerd. Met deze bijdragen van de gemeente, die aan zo min mogelijk regels gebonden is, kan de gemeente lokale initiatieven op gang brengen die maatschappelijke meerwaarde opleveren. Het CDA-Veere wil bij de toekenning ook maatschappelijke partners betrekken.

Gemeenten hebben in de afgelopen jaren veel nieuwe taken gekregen die in het verleden door het rijk werden uitgevoerd. Zo is dat gebeurd bij het sociaal domein en zal dit ook gebeuren bij de komende Omgevingswet. Gemeenten moeten ervoor zorgen dat ze deze nieuwe taken goed kunnen uitvoeren, dat de democratische controle gewaarborgd is en dat samengewerkt wordt met andere bestuurlijke partners zoals het waterschap en de provincie.

Nu steeds belangrijker wordt wat inwoners en hun instellingen zelf kunnen bijdragen aan de samenleving vraagt het CDA-Veere bijzondere aandacht voor de veranderende rol van ambtenaren, raadsleden en bestuurders. Een netwerkende of zelfs participerende overheid vraagt om een ander type bestuur. Bij een participerende overheid moeten bestuurders vanuit publieke doelen aansluiten bij inwoners en bedrijven die maatschappelijke waarde ontwikkelen. De gemeente moet vooral kader stellend en ondersteunend optreden. Dit vraagt van de ambtenaren een beheerste, voorzichtige en verbindende houding die in de eerste plaats aansluiting zoekt bij maatschappelijk initiatief en de samenleving actief ruimte geeft. Het bestuur moet zich in gevallen waarin besluitvorming weerstanden oproept, inspannen om aan de samenleving uit te leggen waarom de keuzes gemaakt zijn. Deze aanpak bevordert de betrokkenheid en heeft een positief effect op de leefbaarheid.

Vanzelfsprekend mag de burger van de gemeente verwachten dat zij processen snel en adequaat afhandelt.

Veerse CDA voorbeelden:

- Op enkele kernen na, is er in elke kern een dorpsplan gemaakt door de bewoners zelf. Het CDA – Veere stimuleert de andere kernen hetzelfde te doen, want daardoor nemen inwoners zelf verantwoordelijkheid. Wij geven de dorps- of stadsraad, een eigen budget voor initiatieven waarmee men in staat is doelen uit het dorpsplan te verwezenlijken. Van de dorps- en stadsraden verwachten wij dat zij een goede afspiegeling zijn van het dorp.
- Bij gedecentraliseerde wettelijke taken dient er een heldere inspraakverordening te zijn, zodat inwoners weten waar zij aan toe zijn en wat zij van hun gemeente kunnen en mogen verwachten. Burgerinitiatieven en volksraadplegingen kunnen de raadsleden adviseren. Belangrijke beslissingen die over het algemeen belang gaan, neemt de raad.
- Het CDA-Veere omarmt burgerinitiatieven vanuit ons vertrouwen in de samenleving. Wij vinden het daarbij belangrijk dat initiatieven die publieke voorzieningen aanbieden en/of een beroep doen op gemeenschapsgeld, representatief zijn en passen in het algemeen belang. Dit past bij de CDA-visie waarin de samenleving het eerst aan zet is en de overheid daaraan vanuit haar eigen taak en opdracht dienstbaar is.

De gemeente Veere krijgt halfjaarlijks asielzoekers met een verblijfsvergunning (statushouders) toegewezen om te huisvesten. Hoewel dat een opgelegde taak is van de rijksoverheid, ontvangt het CDA-Veere deze statushouders met open armen. Tevens zijn wij voorstander van een sociaal integratie- en participatiebeleid. Dat bestaat uit het actief bevorderen dat statushouders zo snel mogelijk een volwaardige plek in onze gemeente verwerven. Er zijn in Veere volop kansen voor wonen, werken en participatie. Bij internationale crises met een vluchtelingenproblematiek, wil het CDA-Veere dat de

gemeente Veere zich inspant om een tijdelijke opvanglocatie te realiseren. Het CDA-Veere is geen voorstander van de vorming van een grootschalig AZC in één van onze dorpen. Indien nodig wil het CDA meedenken over een kleinschalig AZC als voorziening in een van onze dorpen.

Veerse CDA voorbeelden:

- Het CDA-Veere wil dat de gemeente vergunninghouders direct in aanraking brengt met onderwijsmogelijkheden en vrijwilligerswerk, zodat de stap naar betaald werk kleiner wordt.
- Met behulp van vrijwilligers (maatjes) kunnen nieuwe Nederlanders snel hun plek vinden in de plaatselijke samenleving. Daarbij is ook aandacht voor de rijke culturen die nieuwe Nederlanders kunnen toevoegen.
- Vergunninghouders krijgen niet automatisch voorrang bij een sociale huurwoning, maar onze gemeente heeft wel de taak hen woonruimte te geven. Het CDA-Veere wil dat gemeente bij de uitvoering van deze verplichting nadrukkelijk rekening houdt met de toegankelijkheid van sociale huur voor starters, gezinnen en andere groepen die hierop zijn aangewezen.
- Het CDA – Veere vindt het belangrijk dat bij het toewijzen van huisvesting aan de nieuwe inwoners de gemeente ook oog dient te hebben voor starters, gezinnen en andere groepen die binnen dezelfde woningmarkt een huis zoeken.
- Begeleiding die de nieuwe inwoners van de gemeente ontvangen, is erop gericht om mee te doen aan de samenleving met als doel zo snel mogelijk zelfredzaam te worden.
- Het CDA – Veere hecht belang aan het volgende: Naast een betaalde baan kan ook een maatschappelijke bijdrage worden geleverd in de vorm van een stage of vrijwilligerswerk. Vluchtelingenwerk Nederland zet zich bijvoorbeeld in voor werkstages met toekomstperspectief. De werkgever biedt de werknemer het eerste jaar daarvoor voldoende tijd en ontwikkelingsmogelijkheden
- Burgerinitiatieven steunen die contacten tussen bestaande en nieuwe inwoners initiëren en waarbij culturen worden uitgewisseld.
- Het CDA – Veere ondersteunt het aanbieden van vouchers die toegang geven tot activiteiten binnen de Veerse samenleving op het gebied van cultuur, natuur, sport en educatie. Deze participatie bestaat behalve uit meedoen met de hoofdactiviteit ook uit het meedraaien met bardiensten, opruim- en schoonmaakwerkzaamheden.

4.9 Gemeentelijke Samenwerking

Gemeenten krijgen steeds meer taken te vervullen. Het CDA-Veere is daar een voorstander van als het gaat om taken die van direct belang zijn voor onze burgers en ondernemers, mits het Rijk de gemeente voorziet van de bijbehorende middelen. Redenen om te gaan samenwerken kunnen zijn dat er complexe zaken zijn, waarvoor expertise ontbreekt (jeugdzorg) of omdat ze gemeentegrenzen overschrijden (arbeidsmarktfragen). Een ander argument voor gemeentelijke samenwerking is dat daarmee de dienstverlening kan verbeteren of goedkoper wordt. Het CDA-Veere ziet ook nadelen aan een steeds verdere schaalvergroting door samenwerking. De afstand van de overheid naar de burger en de anonimiteit neemt toe. Tegelijkertijd neemt daardoor de sociale controle af. De uitgangspunten moeten daarom zijn dat samenwerking leidt tot meer kwaliteit en vermindering van kwetsbaarheid maar niet leidt tot een grootschalige en afstandelijke organisatie. De democratische controle door de raad moet gewaarborgd zijn. In de samenwerking met andere gemeenten, overheden, organisaties, bedrijven en instellingen, dient er daarnaast een goede balans te zijn tussen halen en brengen van expertise.

Het CDA-Veere is een sterk voorstander van het handhaven van een zelfstandige gemeente Veere. Wij hechten aan een krachtig bestuur met voldoende slagkracht. Zolang wij dat kunnen realiseren, we de dienstverlening naar burgers en bedrijven op voldoende hoog niveau kunnen houden en we financieel gezond zijn, is er geen enkele noodzaak tot herindeling met andere gemeenten.

We streven naar een betrokken gemeente die haar inwoners kent, waar bestuurders en de gemeenteraad benaderbaar zijn en de lokale bevolking zich herkent in haar vertegenwoordigers.

Veerse CDA voorbeelden:

- Om politiek-bestuurlijke ongelijkheid bij regionale samenwerking te voorkomen, staat het CDA-Veere een model voor van gastheerschap bij de uitvoering van (wettelijke) taken. Kleine gemeenten in een regio krijgen zo een specialisme in de uitvoering van een bepaalde taak, waardoor er wederzijdse afhankelijkheid ontstaat tussen centrumgemeenten en omliggende gemeenten. Hierdoor blijft het bovendien aantrekkelijk voor talentvolle ambtenaren om in een kleinere gemeenten te werken, omdat zij van betekenis kunnen zijn voor een hele regio. Dit komt de kwaliteit van het openbaar bestuur ten goede. Voor de gemeente Veere is de regio breder dan alleen Walcheren. Buurgemeenten als Sluis, Noord-Beveland en Schouwen-Duiveland zijn ook voor de hand liggende partners om mee samen te werken.
- Het CDA – Veere vindt dat ook samenwerkingen op de Zeeuwse schaal denkbaar zijn.
- Als voorwaarde stellen wij aan de samenwerkingsverbanden dat de democratische legitimiteit voldoende gewaarborgd is. Gemeenteraden - en daarmee inwoners van gemeenten - moeten een daadwerkelijke stem hebben bij regionale samenwerking.
- Het CDA – Veere wijst herindeling met andere Zeeuwse gemeenten af.

4.10 Zondagsrust

Het CDA-Veere hecht aan waarden en traditie, zo ook aan de zondag als de dag die in onze cultuur is uitgegroeid tot een rustmoment van bezinning, ontmoeting en ontspanning. Er zijn verschillende goede redenen om de winkels op zondag gesloten te houden. In het verleden is de situatie gegroeid dat in enkele toeristische kustkernen de winkels op zondag wel geopend zijn en in andere niet. Vanuit het belang van de toeristen en inwoners willen wij deze situatie handhaven. In kernen waar de winkels op zondag gesloten blijven, hebben de winkeliers de mogelijkheid 12 zondagen per jaar hun deuren te openen. Ook deze situatie willen wij niet veranderen.

5. Eerlijke economie en werkgelegenheid

5.1 Inleiding

Het CDA-Veere streeft naar een eerlijke economie. Een eerlijke economie betekent dat mensen moeten kunnen profiteren van een goed economisch klimaat en dat iedereen de kans krijgt om met zijn talenten een eerlijk inkomen te verwerven. De Veerse economie drijft voor een belangrijk deel op bedrijven die werkzaam zijn in de sector recreatie en toerisme. Daarnaast zijn landbouw en detailhandel belangrijk. De Industrie is ondervertegenwoordigd. Voor een fors deel van de werkgelegenheid, scholing en voorzieningen zijn de inwoners van de gemeente Veere aangewezen op de omringende steden en gebieden.

In een eerlijke economie houden we ook rekening met de andere taken die mensen naast hun werk in het leven hebben, zoals vrijwilligerswerk, mantelzorg of andere zorgtaken.

Met het oog op de leefbaarheid van de kernen is het belangrijk dat er in en bij de kernen ruimte blijft voor kleinschalige economische activiteiten (bedrijven die geen overlast veroorzaken en passen bij het karakter van de kern). Naast goede bereikbaarheid van de bedrijfsterreinen zijn ook de trefwoorden 'schoon, veilig en kwaliteit' uitgangspunten bij de ontwikkeling, het beheer en het onderhoud van deze terreinen.

Het CDA-Veere vindt het belangrijk dat de huidige ondernemers in de gemeente hun werk kunnen blijven uitvoeren.

Het CDA-Veere kiest vanuit het uitgangspunt van rentmeesterschap nadrukkelijk voor het stimuleren van maatschappelijk verantwoord ondernemerschap, waarbij de winst van het bedrijf bijdraagt aan het geven van kansen aan mensen en aan duurzaam produceren, rekening houdend met de natuurlijke omgeving. Voor het CDA-Veere zijn familiebedrijven en MKB-bedrijven de motoren waar de samenleving op draait.

Wij willen kortom goed zorgen voor wat van waarde is, de lokale economie stimuleren en de werkgelegenheid laten groeien. In voorstellen die mede tot doel hebben de werkgelegenheid te laten groeien willen wij dat dit expliciet vermeld zien.

5.2 Toerisme en Recreatie

Toerisme en recreatie zijn de belangrijkste economische pijlers voor de gemeente Veere. Ook veel werkgelegenheid in andere sectoren is op een of andere manier een gevolg van de ontwikkelingen in deze sector. Door uiteenlopende oorzaken komen de laatste jaren steeds meer toeristen naar Zeeland en de gemeente Veere. Het zijn vooral Nederlanders, Duitsers en Vlamingen die hier vakantievieren. Het betreft steeds vaker korte vakanties met enkele overnachtingen, zowel binnen als buiten het strandseizoen. Daarnaast komen zeker met mooi weer in de zomer grote aantallen dagjesmensen naar onze gemeente. Dat alles stelt hoge eisen aan de kwaliteit van wegen, parkeerplaatsen, strandbeheer en overige toeristische infrastructuur.

Van ondernemers vraagt dit de kunst om goed in te spelen op de behoeften van de toeristen. Het CDA-Veere ziet in het toerisme kansen voor onze gemeente. Wij zetten in op verbeteren van de kwaliteit van accommodaties, infrastructuur, toegankelijkheid, reinheid, veiligheid en diversiteit.

Wij zien in het toerisme kansen de eigen bewoners te laten profiteren van de toeristische voorzieningen en andersom, de toeristen te laten profiteren van de voorzieningen in de kernen. Daarmee vergroten we de kans dat voorzieningen open kunnen blijven ten behoeve van onze inwoners. We willen daarmee ook voorkomen dat onze inwoners het toerisme op den duur als een last ervaren.

Het CDA-Veere hanteert de uitgangspunten voor kustbebouwing zoals die zijn vastgelegd in

de Zeeuwse kustvisie 2017 en de randvoorwaarden die de raad in 2017 daarbij heeft meegegeven, als kader om af te wegen of uitbreiding, innovatie of renovatie is toegestaan. Wij willen ruimte bieden aan toeristische evenementen die het toerisme spreiden over meerdere seizoenen.

Voorbeelden daarvan zijn; De Kustmarathon, Jazz by the Sea, concerten, De Schilders Week in Domburg, musea en De Grote Kerk Veere. Dergelijke evenementen wil het CDA-Veere dan ook blijven ondersteunen.

Bewegen in de openbare ruimte willen wij bevorderen door het verbeteren en eventueel nieuw aanleggen van fiets-, mountainbike-, wandel -en ruiterspaden.

Het CDA-Veere wil een goede balans tussen gastvrij en kwalitatief hoogstaand toerisme, goede leefbaarheid voor de inwoners en bescherming van het kapitale landschap. Wij noemen dat duurzaam toerisme. Wij willen in de nieuwe periode een visie ontwikkelen die deze elementen in samenhang en balans moet houden. Die visie willen we samen met belanghebbenden opstellen als bouwsteen voor het omgevingsplan..

Veerse CDA voorbeelden:

- Het CDA - Veere wil een visie op toerisme ontwikkelen.
- **Zorg- en gezondheidstoerisme biedt kansen voor (nieuwe) ondernemers.**
- Het CDA - Veere wil verbeteringen in de toeristische infrastructuur.
- Het CDA - Veere is van mening dat toerisme moet worden verankerd vanuit een visie in het Omgevingsplan

5.3 *Digitale Agenda*

Digitale ontwikkelingen brengen werk en werkgelegenheid met zich mee. Webwinkels, al dan niet vanuit huis, bieden nieuwe kansen binnen onze kernen. Maar ook het inspelen op de steeds verdergaande ontwikkelingen in de digitale wereld.

Snel internet is in een basisvoorziening voor bedrijven en huishoudens om mee te kunnen doen in onze samenleving. In alle sectoren is internet van cruciaal belang niet in het minst in de landbouw-, recreatie-, en zorgsector. Bovendien biedt snel internet binnen de gemeente Veere de optie om overal, dus ook in het buitengebied thuiswerk mogelijk te maken. Hoewel snel internet, zelfs glasvezel, er op veel plaatsen in Zeeland al is, zijn er nog steeds bedrijfspanden en particuliere huishoudens in het buitengebied aan te merken als 'witte plekken'. In 2017 vindt de pilot plaats met draadloos vast internet. Het CDA-Veere wil zich sterk maken voor het aanleggen van glasvezel in het buitengebied. Er zijn Europese fondsen die daaraan kunnen bijdragen

Veerse CDA voorbeelden:

- Het CDA - Veere is van mening dat er een onderzoek moet worden gestart naar de haalbaarheid van het aanleggen van glasvezelkabel in de buitengebieden.

5.4 *Detailhandel en Bedrijven*

De detailhandel in de gemeente Veere is goed voor ca. 12.5% van de werkgelegenheid. Het CDA -Veere maakt zich sterk om de bestaande voorzieningen in de kernen te handhaven door gunstige voorwaarden te scheppen. De gemeente Veere kan zelf geen detailhandel voorziening realiseren. Het CDA-Veere wil dat er een positieve grondhouding moet zijn als mensen een nieuwe winkel willen starten.

In samenspraak met de dorpsraden en ondernemersverenigingen wordt de komende

raadsperiode de diversiteit en spreiding van detailhandel- en horecavoorzieningen in kaart gebracht om vervolgens vast te kunnen stellen waar ruimte en behoefte aan zelfde of aan nieuwe voorzieningen is. Deze zogenaamde kansenkaart moet in eerste instantie aan ondernemers binnen de gemeente de kans bieden om een bepaalde voorziening in een kern te starten.

Het CDA-Veere wil dat burgers, maatschappelijke organisaties én bedrijfsleven samen de zaken aanpakken. Dit vraagt van ondernemers maatschappelijk verantwoord ondernemen. Om dit te realiseren denkt het CDA dat dorpsraden en ondernemersverenigingen meer zouden moeten samenwerken. De gemeente moet die samenwerking faciliteren. Het CDA-Veere vindt het van belang dat de investering in een ondernemersmanager wordt voortgezet. De nieuwe opdracht zou kunnen bestaan meer samenwerking op gang brengen tussen ondernemers en dorps- en stadsraden. Het doel is een win-winsituatie voor alle partijen. ZZP-ers vormen een substantieel deel van de ondernemers binnen de gemeente Veere. Veelal vanuit huis bedienen zij hun klanten met diensten of producten. Het CDA-Veere wil ZZP-ers en thuiswerkers als vorm van werkgelegenheid aan de gemeente binden. Het CDA ondersteunt het fenomeen ondernemersmanager als verbinder tussen gemeente, ondernemers en maatschappelijke organisaties.

Een aantal Startups tezamen zijn vaak broedplaatsen waarin doorgaans jonge ondernemers nieuwe economische bedrijvigheid ontwikkelen. Het CDA-Veere wil dat de gemeente Veere een gebouw faciliteert waarin startups een nieuw bedrijf kunnen starten. Daarmee kunnen we jonge mensen aan onze gemeente binden.

Veerse CDA voorbeelden:

- Het CDA - Veere vindt dat de samenwerking tussen ondernemersverenigingen en stads- en dorpsraden moet worden ondersteund door de ondernemersmanager.
- Het jaarlijks uitreiken van de prijs voor maatschappelijk verantwoord ondernemen en daarmee bevorderen dat ondernemers mensen in dienst nemen van herintreders, jonggehandicapten, mensen met een beperking en mensen die werkloos zijn.
- Het CDA - Veere vindt dat de gemeenten "Startups" kansen moet bieden voor het opzetten van een nieuw bedrijf, **zo mogelijk in een van de multifunctionele accommodaties.**
- **De gemeente moet bij het aankoopbeleid zo mogelijk voorrang geven aan bedrijven die zich inzetten voor werknemers met een afstand tot de arbeidsmarkt.**

5.5 Ruimte Geven

Economische vitaliteit van handel en productie kan worden bereikt door partijen bij elkaar te brengen, samen op te trekken en ruimte te geven aan initiatieven van mensen. Daarnaast is het essentieel dat de regelgeving meebeweegt met de economische vitaliteit. **De gemeentelijke organisatie moet zich flexibel opstellen: niet denken in belemmeringen, maar in oplossingen.**

Het CDA-Veere maakt daarbij een voorbehoud voor kwetsbare en beeldbepalende gebieden in onze gemeente. Hier zal de beleidsruimte beperkt moeten zijn.

5.6 Kansen Benutten

Met de nieuwe omgevingswet kan de gemeenteraad zich nadrukkelijk richten op een toekomstvisie voor de gemeente, gebaseerd op de optimale economische kansen van de gemeente Veere. Betrokkenheid van inwoners en ondernemers bij het opstellen van een

omgevingsvisie is voor het CDA-Veere vanzelfsprekend.

Om innovatief en flexibel ondernemen optimale kansen te geven vindt het CDA-Veere dat maatwerk in bijvoorbeeld het bestemmingsplan mogelijk moet zijn.

Het CDA-Veere wil de positie van de raad bij de afwegingen of ruimtelijke ontwikkelingen wel of niet gewenst zijn goed verankeren in het Omgevingsplan.

Het CDA-Veere wil dat de gemeente, burgers, maatschappelijke organisaties én bedrijfsleven samen de zaken aanpakken. Dit vraagt van ondernemers maatschappelijk verantwoord ondernemen. Deze vorm van ondernemen richt zich naast het realiseren van winst op de sociale kant en op de natuurlijke omgeving van het bedrijf. Het CDA-Veere is voorstander jaarlijks een trofee uit te reiken aan het bedrijf dat het beste mvo heeft gepresteerd. Om dit te bevorderen denkt het CDA-Veere dat dorps- en stadsraden en ondernemersverenigingen meer moeten samenwerken. Om deze samenwerking tot stand te brengen en te houden is de ondersteuning van deze organisaties door de gemeente essentieel. Naar mate de maatschappelijke verwachtingen richting deze organisaties toenemen, zal ook de ondersteuning van deze organisatie beter moeten worden geregeld. Wellicht dat een ondernemersmanager nieuwe stijl dit kan oppakken.

5.7 Land - en (Glas)Tuinbouw

De agrarische sector is een economische pijler van belang binnen de gemeentelijke economie. Een vitaal platteland is voor het CDA-Veere belangrijk. Schaalvergroting in de landbouw wordt op voorhand zeker niet uitgesloten, maar de ontwikkeling van de landbouwsector moet in samenhang met onder meer het welzijn van dieren, de verkeersbewegingen en de effecten op de omgeving en het milieu worden gezien.

Onze land- en tuinbouw is echter ook een innovatieve sector, wij steunen initiatieven om de productie te vernieuwen zodat de sector nog duurzamer, gezonder en concurrerender wordt.

Voor de levensvatbaarheid van de landbouw is het belangrijk ruimte te bieden aan nevenactiviteiten van landbouwbedrijven.

Het CDA-Veere ondersteunt bedrijven die willen uitbreiden in relatie tot dierenwelzijn, maar zal uitbreiding van intensieve veeteelt voor nieuwe bedrijven niet ondersteunen vanwege de grotere risico's voor het dierenwelzijn.

Zonne-energie is hard nodig om de transitie te maken naar duurzame energie. Het CDA-Veere vindt het echter moeilijk uit te leggen dat er zonneweides kunnen komen op landbouwgrond, terwijl daken van naastgelegen schuren nog leeg zijn.

Het CDA-Veere ziet kansen voor de agrarische sector bij de ontwikkeling van de zgn. **biobased economy**.

5.8 Omgevingskwaliteit Koesteren

Het CDA-Veere zet in op versterking van de landbouwstructuur en de kwaliteit van de groene ruimte. Verlies en versnippering van landbouwgrond moet zo mogelijk worden voorkomen.

Aan natuurdoelen moet zo veel mogelijk samen met agrarische ondernemers worden gewerkt.

5.9 Duurzaamheid

In een eerlijke economie gaat het ook om groene energie, afvalrecycling en energiebewustzijn. Onze visie is dat de gemeente uiterlijk in 2050 energieneutraal moet zijn. Het CDA-Veere wil dat eerder bereiken.

5.10 Van Onderop

Een duurzame toekomst vraagt om een forse investering in de economie en infrastructuur van ons land. Samen met burgers en ondernemers zullen we hard aan de slag moeten om onze de klimaatdoelstelling (energieneutraal in 2050) te realiseren. Het CDA-Veere wil zich inspannen deze doelstelling al eerder te bereiken. We willen samen met het bedrijfsleven en onze burgers een plan maken om dat te bereiken. De activiteiten die daaruit voortvloeien moet passen bij de ruimtelijke omgeving en het Walcherse landschap. We willen er immers voor zorgen dat de 'Tuin van Zeeland' groen en aantrekkelijk blijft.

Een ander belangrijk aspect is de wijze waarop het huisvuil wordt ingezameld. Het CDA-Veere zet in op een circulaire economie. Nu wordt er al veel gerecycled, maar onze ambitie is gericht op het sluitend maken van de kringlopen. Dat betekent dat productieprocessen zo moeten worden ingericht dat afvalmateriaal kan worden hergebruikt als grondstof voor nieuwe producten. Wij willen daarom actief aan de slag met de zogenaamde VANG - doelstellingen (Van afval Naar Grondstof). Het ideaalbeeld is dat daardoor de hoeveelheid onbruikbaar restafval per persoon drastisch gaat dalen.

Veerse CDA voorbeelden:

- Bij vernieuwing en verbetering van recreatieve verblijfplaatsen vindt het CDA - Veere dat er moet worden gestuurd op een kwaliteitsverbetering door te kiezen voor bebouwing die op een goed moment weer omgevormd kan worden naar nieuwe toepassingen of afgebroken kan worden. Uiteraard moeten de bouwmaterialen dan worden hergebruikt.
- Het CDA-Veere wil agrariërs stimuleren om bij vernieuwing en vergroting van (landbouw) schuren deze, binnen welstand en bedrijfsvoering, zo te positioneren dat maximaal zonne-energie opgewekt kan worden (in de toekomst).
- Indien de ondernemer zelf geen voldoende gebruik heeft voor deze duurzaam opgewekte energie, dan helpt de gemeente (ook financieel) bij de oprichting van een energie-coöperatie, zodat het dak duurzaam verhuurd kan worden aan derden.
- Het CDA-Veere wil in een pilot onderzoeken hoe en welke kleinschalige windmolens passen binnen het Walcherse landschap. Ook hier geldt dat de gemeente bij de oprichting van energie-coöperaties faciliteert (ook financieel).
- Wij willen dat alle woningen, bedrijven en gebouwen voor het jaar 2035 duurzaam isoleren, buurt voor buurt en straat voor straat. Isolatie van gebouwen is namelijk een van de meest effectieve manieren om de uitstoot van CO2 tegen te gaan. Ook hier denkt het CDA-Veere aan een trekkersrol voor de gemeente. We zien de lokale overheid als de partij die als aanjager deze ontwikkeling stimuleert en reguleert zodat samen met burgers en ondernemers de som der delen meer is dan ieder initiatief apart. De gemeente brengt partijen samen en levert kennis en service in regelgeving.

- Het CDA - Veere vindt dat er onderzoek moet worden uitgevoerd naar nieuwe mogelijkheden om zoetwaterbassins aan te laten leggen in het landschap naar voorbeeld van de waterhouderij in Serooskerke.
- Het CDA-Veere gaat samen met ondernemers en burgers een plan maken om eerder dan 2050 energieneutraal te worden.
- Het CDA-Veere gaat het verder scheiden van afval bevorderen en het afval inzetten als grondstof voor nieuwe producten.

5.11 *Energietransitie*

Energietransitie is de omslag naar een lager energiegebruik, opgewekt met hernieuwbare energie. Nederland loopt ver achter op de doelstellingen voor duurzame energie en behoort tot de hekkensluiters in de EU. Fossiele brandstoffen zoals aardolie, aardgas en kolen zorgen nu nog voor ongeveer 95 procent van ons energieverbruik. Maar 5 procent van het energieverbruik wordt opgewekt met hernieuwbare, duurzame energie. Een probleem dat vooral op lokaal niveau opgelost moet worden.

‘De wereld mooier achterlaten dan dat we haar aantreffen’, ofwel goed ‘rentmeesterschap’ vormt de kern van de visie van CDA-Veere op de energietransitie. CDA-Veere is van oudsher de partij van het maatschappelijk initiatief en het zo laag mogelijk in de samenleving neerleggen van verantwoordelijkheden, maar beseft dat voor de oplossing van dit vraagstuk meer nodig is. Wij zien in de lokale gemeente een aanjager om samen met burgers en ondernemers slim te werk te gaan. Deskundig advies, juiste regelgeving, stimuleringsmaatregelen en subsidies zijn gereedschappen die in een uitgebalanceerd pakket gebruikt kunnen worden. Uitgangspunt is dat elke euro gemeenschapsgeld zoveel mogelijk energiewinst moet opleveren.

Het rijden op waterstof komt maar mondjesmaat op gang. Deze vorm van autorijden is vrijwel niet belastend voor het milieu. In onze regio komt dit nog helemaal niet van de grond. Het CDA-Veere vindt dat onze gemeente daarom het initiatief moet nemen om met andere overheden en bedrijven een waterstofstation te laten bouwen dat volledig gevoed wordt met zonne-energie. Als een dergelijke voorziening beschikbaar is, zal het aantal auto’s dat op waterstof rijdt naar verwachting fors toenemen.

Door de verandering in het klimaat krijgen we in de toekomst steeds vaker te maken met extreme weersomstandigheden; langdurige droogte, hitte en enorme hoosbuien. Het CDA-Veere vindt het belangrijk dat de gemeente zich gaat voorbereiden op de gevolgen daarvan. Deze klimaatadaptatie kan bestaan uit het aanpassen van het rioolstelsel, het tegengaan van meer verharding en het inzetten op groene daken tegen hittestress.

Veerse CDA voorbeelden:

- In het omgevingsplan leggen we vast dat alleen nieuwbouwprojecten kunnen worden gerealiseerd indien ze duurzaam zijn en de nul-op-de-meter.
- Het CDA - Veere vindt dat, bij bestaande bouw, samen met (woningbouw)coöperaties de sociale huurwoningen, scholen, etc. energiezuiniger moeten worden gemaakt. De gemeente schiet de investering voor, deze wordt uit de lagere energierekeningen door de huurders nadien terugbetaald.
- Het CDA - Veere zal vragen dat Gemeenten afspraken maken met de netbeheerders, waarin wordt vastgelegd dat het (gas)net wordt verduurzaamd of vervangen. (vooral in nieuwbouwwijken).
- Wij stimuleren lokale energiecoöperaties. Zie de paragraaf over duurzaamheid
- In het Omgevingsplan wil het CDA – Veere, in samenwerking met betrokken partijen waaronder de netbeheerder en woningcorporaties, voorwaarden stellen aan de

keuze voor de toekomstige energie infrastructuur. Zo moet het elektriciteitsnet berekend zijn op de terug levering en opslag van energie aan het net .

- Het CDA-Veere wil een plan opstellen voor klimaatadaptatie. **De route naar een energieneutraal Veere in 2050 moet worden uitgewerkt in een Plan van Aanpak en een jaarlijkse duurzaamheidsagenda met concrete acties. Bij de uitvoering ervan moet nauw worden samengewerkt met burgers en bedrijven. Initiatieven die bijdragen aan deze doelstellingen en acties moeten krachtig worden gestimuleerd.**

5.12 Mobiliteit

Van oudsher richten bedrijven zich op plekken die goed bereikbaar zijn. Voor de toekomst is het van belang dat de internetverbindingen op orde zijn, iets wat vooral geldt voor het buitengebied. Dat scheelt verkeersbewegingen. Ontwikkelingen als elektrisch fietsen, elektrisch rijden, het delen van auto's en goed Openbaar Vervoer zullen het aantal autobewegingen verder terugdringen.

Veerse CDA voorbeelden:

- Venstertijden voor leveranciers in de toeristenkernen met name in de stad Veere. Het CDA-Veere vindt dat tussen 11.00 en 18.00 uur kunnen winkels en bedrijven niet bevoorrad kunnen worden door grote vrachtwagens. Bevoorrading door kleine, bij voorkeur elektrische voertuigen is wel mogelijk.
- Afhaalpunten voor het ophalen van te bezorgen producten kunnen worden voorzien van een 'Kiss & Drive'-parkeerplaats, en kunnen wellicht ook 'brengpunten' worden voor verdere distributie via fietstaxi's of E-Tucs.
- Openbare en overdekte fietsenstallingen moeten ook toegankelijk kunnen zijn voor andere vergelijkbare vervoersmiddelen, zoals fietstaxi's of E-Tucs.

6. Gezonde Gemeentefinanciën

Een eerlijke economie vraagt om solide overheidsfinanciën, lage lasten en een eerlijk en overzichtelijk belastingstelsel. Een solide toekomst is een verantwoordelijkheid van ons allemaal. Het grootste deel van de gemeentebegroting bestaat uit geld via de Rijksoverheid. Slechts een beperkt aandeel komt uit lokale heffingen en belastingen. In beide gevallen is er sprake van belastinggeld, opgebracht door de inwoners van de gemeente. We hebben de overtuiging dat we duurzaam moeten omgaan met de financiële middelen die voorhanden zijn. Uitgangspunten voor het financieel beleid van het CDA-Veere zijn: zorgvuldigheid, spaarzaamheid, transparantie en gematigde lokale lasten.

Het CDA-Veere ziet geld vooral als middel om zaken mogelijk te maken ten behoeve van onze inwoners, bedrijven en toeristen. Met geld creëren we maatschappelijke waarde. Met onze aanpak zorgen we voor een financieel gezonde gemeente.

Het CDA-Veere pleit voor een duidelijker manier van presenteren van de gemeentefinanciën in begroting en jaarrekening. Daardoor is de raad in staat beter te sturen op de doelen uit de begroting.

6.1 Toeristenbelasting

De toeristenbelasting is een algemene belasting en de opbrengst wordt toegevoegd aan de algemene middelen. In het jaar 2017 bedroeg de toeristenbelasting €1,25 per persoon per overnachting. Per jaar wordt de inflatie bijgehouden op basis van de CBS-index. Als €0,05 is gespaard, gaat de toeristenbelasting het jaar daarop met dat bedrag omhoog. Deze verhoging wordt uiterlijk 1 juli gecommuniceerd met de sector. Het CDA-Veere zal de komende vier jaar geen voorstellen doen of steunen die tot doel hebben de toeristenbelasting tussentijds bovenop de inflatie te laten stijgen, tenzij er unieke kansen zijn die verzilverd kunnen worden met geld van de opbrengst van een geringe verhoging.

Het CDA-Veere wil het overleg met de toeristische sector over de besteding van een deel van deze middelen voortzetten.

6.2 Leefbaarheidsbijdrage

Het CDA-Veere wil met deze eenmalige financiële bijdragen initiatieven ondersteunen die tot doel hebben de eigen kracht van de samenleving te versterken. Het huidige beleid moet worden voortgezet en doorontwikkeld.

6.3 Bedrijven Investerings Zone (BIZ)

Ondernemers in kernen kunnen besluiten samen in een afgebakend gebied een alliantie te vormen waarin zij vastleggen dat de gemeente Veere in dat gebied extra belasting mag heffen. Die meeropbrengst komt dan geheel ten goede aan dat gebied. Over de besteding van die extra middelen maken gemeente en ondernemers vooraf afspraken. De bestedingsdoelen zijn veelal zaken waartoe de gemeente op basis van haar wettelijke taken niet verplicht is. Het CDA-Veere juicht deze vorm van publiek-private samenwerking toe.

6.4 *Innovatiefonds*

In dit programma wordt meerdere keren gesproken over innovaties. Om innovaties te stimuleren wil het CDA-Veere een gemeentelijk fonds instellen waarmee innovatieve projecten een steuntje in de rug kunnen krijgen.

6.5 *Zeelandfonds*

Het rapport van de commissie Balkenende beoogt de bestuurlijke slagkracht van de provincie Zeeland te verhogen, adviseert het instellen van een zogenaamd Zeelandfonds, dat gevoed wordt met financiële middelen van alle vijftien Zeeuwse overheden. Met dit geld kunnen zaken gefinancierd worden die een belang hebben voor Zeeland als geheel en dus ook voor de Veerse inwoners. Veelal zal dit geld ingezet worden als cofinanciering waardoor het een hefboomwerking heeft om middelen van buiten de provincie aan te trekken. Het CDA-Veere is daar een sterk voorstander van.

6.6 *Sparen en Weerstandsvermogen*

De hoogte van de gemeentelijke uitgaven en investeringen vormt geen doel op zich. Ze dragen bij aan maatschappelijke doelen. Het CDA-Veere wil het financieel beleid zien binnen een lange termijn perspectief. We geven daarom niet jaarlijks al het geld uit maar zorgen voor voldoende weerstandsvermogen om tegenvallers en risico's op te kunnen vangen.

6.7 *Transparantie*

Er is niets geheim aan de uitgaven van de gemeente Veere. Om die reden staan alle financiële documenten op de website en wordt daar in publicaties zoals de Veerse Krant naar verwezen. Het CDA-Veere pleit ervoor de financiële stukken van de gemeente leesbaar te maken voor niet financieel deskundigen. Declaraties van bestuurders worden op de gemeentelijke website bekendgemaakt. Op de site is ook een duidelijk overzicht te vinden van instellingen die van de gemeente subsidie ontvangen en de taken die men uitvoert.

6.8 *Grondexploitatie*

De gemeente stelt de belangen van inwoners en ondernemers daarbij voorop. Om greep te houden op het aantal benodigde woningen en de plaatsen waar gebouwd mag worden, moet de gemeente Veere een beperkte voorraad bouwgrond in eigendom hebben en aanbieden aan geïnteresseerden. Het bouwen van woningen of het verkopen van grond is niet nodig om de begroting sluitend te krijgen. Het batig saldo van grondtransacties wordt incidenteel ingezet in de begroting.

7. Omgevingswet

Nadat gemeenten in de afgelopen raadsperiode veel taken van het Rijk gekregen hebben op het sociaal domein is de volgende decentralisatie alweer aanstaande. In 2019 of 2020 wordt de nieuwe Omgevingswet van kracht. Deze bundelt wetgeving op het gebied van ruimte, natuur en milieu. Tevens worden er veel bevoegdheden overgeheveld van Rijk naar gemeenten. Deze stellen de gemeenten in staat om daadwerkelijk integraal omgevingsbeleid te gaan voeren en keuzes te maken met en voor de samenleving. Keuzes die niet alleen ruimtelijke gevolgen hebben, maar ook sociale en economische.

Het CDA-Veere zet in op behoud van het kapitale landschap, versterking van de inbreng vanuit inwoners en ondernemers en een aanpak gericht op samenwerking.

In de Omgevingswet kan op lokaal niveau de rol, de taken en bevoegdheden van de raad gedefinieerd worden. Het CDA-Veere pleit voor voldoende taken en bevoegdheden van de raad om actief te kunnen sturen op het realiseren van onze visie en de door de coalitiepartijen geformuleerde beleidsdoelstellingen.

CDA Veere